

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

11'inci Toplantı

11 Mart 2020 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Volkan Bozkır'ın, Komisyonun geçen haftalarda yaptığı faaliyetlere ve önümüzdeki günlerde yapılması planlanan bazı toplantıların coronavirus salgını nedeniyle ertelendiğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Volkan Bozkır'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Volkan Bozkır'ın, Komisyonun çalışmalarıyla ilgili bazı bilgileri paylaşmak istediğine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabwe Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1455)

2.-Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sao Tome ve Prinsipe Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1591)

3.-Türkiye Cumhuriyeti Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Vietnam

Sosyalist Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2497)

4.-Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/05/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1897)

5.- Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/05/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1912)

6.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moritanya İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Balıkçılık ve Deniz Ekonomisi Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1365)

7.-Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2033)

8.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2225)

9.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1586)

10.- 28 Ocak 1964 Tarihli Ek Protokol ve 16 Kasım 1982 Tarihli Protokol İle Değiştirilen 29 Temmuz 1960 Tarihli Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmeyi Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2369)

11.-Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanunun Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/2691)

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Rusya'yla olan domates kotası konusuna ilişkin açıklaması

2.- Ankara Milletvekili Ahmet Haluk Koç'un, Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU

11'inci Toplantı

11 Mart 2020 arŐamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dışişleri Komisyonu saat 13.04'te açıldı.

Komisyon Başkanı Volkan Bozkır,

Komisyonun geçen haftalarda yaptığı faaliyetlere ve önümüzdeki günlerde yapılması planlanan bazı toplantıların coronavirus salgını nedeniyle ertelendiğine,

Komisyonun bugünkü gündemine,

Komisyonun çalışmalarıyla ilgili bazı bilgileri paylaşmak istediğine,

İlişkin açıklama yaptı.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İŞbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1455),

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sao Tome ve Prinsipe Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İŞbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1591),

Türkiye Cumhuriyeti Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Arasında Gümrük Konularında İŞ Birliği ve KarŐlıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2497),

Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/05/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1897),

Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/05/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1912),

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moritanya İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Balıkçılık ve Deniz Ekonomisi Alanında İŞbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1365),

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2033),

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2225),

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1586),

28 Ocak 1964 Tarihli Ek Protokol ve 16 Kasım 1982 Tarihli Protokol İle Değiştirilen 29 Temmuz 1960 Tarihli Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmeyi Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2369), Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair

Kanunun Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/2691),

Görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur, Rusya'yla olan domates kotası konusuna,

Ankara Milletvekili Ahmet Haluk Koç, Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 14.48'de toplantıya son verildi.

11 Mart 2020 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.04

BAŞKAN: Volkan BOZKIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet YILDIZ (Denizli)

SÖZCÜ: Sena Nur ÇELİK (Antalya)

KÂTİP: Ceyda BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir)

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Toplantı yeter sayımız vardır.

Dışişleri Komisyonunun 27'nci Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı'nın 11'inci Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Volkan Bozkır'ın, Komisyonun geçen haftalarda yaptığı faaliyetlere ve önümüzdeki günlerde yapılması planlanan bazı toplantıların coronavirus salgını nedeniyle ertelenmesine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Toplantının gündemine geçmeden önce Dışişleri Komisyonumuzun geçtiğimiz kısa dönemde yaptığı ve önümüzdeki dönemde yapmayı planladığı toplantılarla ilgili bilgi arz etmek istiyorum.

Malumunuz olduğu üzere -geçtiğimiz toplantıda da belirtmiştim.- Karadağ Meclis Başkanı, Dışişleri Komisyonumuzun misafiri oldu, onur duyduk kendisinin teşekkürlerinden. Ayrıca, Avrupa Parlamentosu Dışişleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonumuz arasında bir toplantı gerçekleştirildi. Uzun bir dönem sonra Avrupa Parlamentosundan ilk defa bir Dışişleri Komisyonu ziyareti oldu. Dışişleri Komisyonu Başkanı olarak, Hırvatistan'daki Avrupa Birliği Dışişleri Komisyonları Başkanları toplantısına katıldım. Bunun dışında önümüzdeki dönem için planladığımız bazı önemli toplantılar vardı. Bunlardan Türkiye, Bulgaristan, Romanya üçlü toplantısını 25 mart için planlamıştık. Maalesef, bu son ortaya çıkan corona virüsü salgını nedeniyle, Meclisimizin aldığı karar ve ayrıca Bulgar ve Romen Dışişleri Komisyon Başkanlarıyla yaptığımız istişare sonucunda bu toplantıyı erteleme kararı aldık. Keza, Macaristan Dışişleri Komisyonunun mart sonunda Türkiye'ye yapacağı ziyareti, Dışişleri Komisyonumuzun Arnavutluk'a yapacağı ziyareti ve Türkiye, Azerbaycan, Gürcistan üçlü Dışişleri Komisyonlarının Tiflis'teki toplantısını da hâlihazır mevcut şartlar çerçevesinde erteleme kararı aldık. Bu bilgileri sizlerle paylaşma ihtiyacını hissettim.

Şimdi, gündemimize geçiyoruz.

2.- Komisyon Başkanı Volkan Bozkır'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Bugün 11 adet uluslararası anlaşmayı görüşmeyi planlıyoruz.

Gündemimizin ilk sırasında ülkemiz ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükûmeti arasında imzalanan Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması yer alıyor.

2'nci olarak, ülkemiz ile Sao Tome ve Prinsipe Demokratik Cumhuriyeti Hükûmeti arasında imzalanan Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasını görüşeceğiz.

3'üncü olarak, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı arasında imzalanan Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasını görüşmeyi planlıyoruz.

4'üncü olarak, Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25'inci maddesinin tadiline ilişkin karar yer alıyor.

5'inci olarak, Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 26'ncı ve 31'inci maddelerin tadiline ilişkin kararı görüşmeyi planlıyoruz.

Gündemin 6'ncı sırasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moritanya İslam Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan Balıkçılık ve Deniz Ekonomisi Alanında İşbirliği Anlaşması yer alıyor.

7'nci olarak, ülkemiz ve Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan Hava Ulaştırma Anlaşmasını görüşmeyi planlıyoruz.

8'inci olarak, ülkemiz ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan Hava Ulaştırma Anlaşması gündemde yer alıyor.

9'uncu olarak, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın görüşülmesini planlıyoruz.

10'uncu sırada 29 Temmuz 1960 tarihli Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmeyi Değiştiren Protokol bulunuyor.

Gündemimizin 11'inci ve son sırasında ise Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanunun Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi yer alıyor.

Basın mensuplarımıza teşekkür ediyorum.

Gündemimize geçiyoruz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1455)(*)*

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Gündemimizin 1'inci maddesinde Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi var. (2/1455) esas numaralı Kanun Teklifi 14 Aralık 2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur, 19 Aralık 2018 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Sözü Dışişleri Bakanlığımıza veriyorum.

Bakan Yardımcısı Sayın Yavuz Selim Kıran, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; öncelikle yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin hemen başında bu vesileyle 27 Şubatta Birleşmiş Milletler, Batı Avrupa ve Diğerleri Grubu tarafından zattalınızın Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Başkanlığı tescillendi. İnşallah, 15 Eylül tarihinden itibaren ülkemiz adına bu gururu hep birlikte yaşayacağız. Öncelikle zattalınıza tebriklerimi iletmek istiyorum.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Afrika'nın güneyinde yer alan Zimbabve, verimli topraklarıyla bölgesinin tahıl ambarı olarak biliniyor. Ülke maden bakımından da son derece zengin; dünyanın 2'nci büyük platinyum rezervine ve en verimli altın madenlerine sahip olduğu biliniyor. Bölgesinde önemli bir yere sahip olan bu ülkeyle iyi düzeydeki siyasi ilişkilerimizin

* (2/1455) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

bir nişanesi olarak Zimbabve'nin başkenti Harare'de Büyükelçiliğimizi 2011 yılında açtık. Zimbabve de yine Ankara Büyükelçiliğini geçtiğimiz yıl Ekim ayında açarak Ankara'da büyükelçilik açan 36'ncı Afrika ülkesi oldu.

İkili ilişkilerimizin her alanda gelişmesi için üst düzey ziyaretler yapmayı, verdiğimiz bursları artırmayı ve ikili anlaşmalarla ilişkilerimizin ahdî yapısını en kısa sürede güçlendirmeyi planlıyoruz. Zimbabveli öğrencilere 1992 yılından bu yana 164 Türkiye bursu verdik; bu yıl için de 19 burs tahsis ettik. Sayın Cumhurbaşkanımız bu sayının gelecek yıl için 50'ye çıkarılması talimatını da verdi.

İkili ticaret hacmimiz 2002 yılında yaklaşık 5 milyon dolardı, Büyükelçiliğimizin açıldığı yıl olan 2011'den bugüne yaklaşık yüzde 48 arttı ve 18 milyon dolara yükseldi. Elbette bu rakamı yeterli görmüyoruz, aramızda daha büyük bir potansiyelin olduğuna inanıyoruz. Bu anlamda, Zimbabve'deki yatırımlarımız, madencilik, inşaat ve hizmet sektöründe faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerden oluşuyor. Zimbabve Cumhurbaşkanı nezdindeki yeni yönetim, yabancı yatırımcıları ülkeye çekmek, teşvik etmek ve bürokratik engelleri kaldırmak için Zimbabve Yatırım ve Kalkınma Ajansını kurdu; "ZIDA" olarak biliniyor. Bu anlamda, Zimbabve, ülkemizle ilişkilerini geliştirmek için, eğitim ve tarım başta olmak üzere çeşitli alanlarda mutabakat zabitleri imzalama talebini bizlere iletti. Yerel Yönetimler Bakanı Moyo'nun geçtiğimiz ay Konya Ticaret Odasını ziyaretinde de Zimbabve'nin bu arzusu ve iradesi tekrar üst düzeyde gündeme getirildi. Ankara Büyükelçiliği de ülkemizdeki ticaret ve sanayi odalarıyla DEİK'imizle çok sayıda görüşme gerçekleştiriyor ve ortak çalışmalar başlatılması için önemli girişimlerde bulunuyor.

Ülkenin potansiyelini değerlendirmek ve iş birliği talebini karşılamak üzere 2018 yılının Ekim ayında Ekonomik İşbirliği Anlaşması'nı imzalamıştık. Bu anlaşmayla, ülkelerimiz arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin hukuki dayanağını oluşturmuş oluyoruz. Anlaşma; ticareti geliştirme, karşılıklı yatırım, tarım ve hayvancılık, balıkçılık ve ormancılık, enerji mineral kaynaklar, turizm, sanayi, küçük ve orta ölçekli işletmeleri geliştirme gibi konularda işbirliğimizi güçlendirmeyi hedefliyor.

Ayrıca bu anlaşmayla bakanlar düzeyinde de bir Karma Ekonomik Komisyon kurulmuş olacak. Karma Ekonomik Komisyon mekanizması, anlaşmanın uygulanmasından kaynaklanabilecek sorunların siyasi düzeyde incelenip desteklenmesini ve yeni iş birliği imkânlarının da belirlenmesini sağlayacak.

Özetle, Zimbabve ile ülkemiz arasında giderek gelişen siyasi ilişkilerin ekonomik ilişkilerimize de yansıtılması için bu anlaşmayla önemli bir fırsat penceresi aralıyoruz ve bu anlamda yüce Meclisimizin desteğini bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ediyorum.

Ticaret Bakanlığımız Genel Müdürü Sayın Hüsni Dilemre, buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de Bakanlığım adına Dışişleri Komisyonunu saygıyla selamlıyorum ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Başkanlığınızı da bu vesileyle ben de tebrik etmek istiyorum.

Sayın Başkanım, çok kısa olarak, 2019 yılında Afrika kıtasına ihracatımız 15,8 milyar doları buldu; aynı yıl, geçen yıl ithalatımız da 9,3 milyar dolar oldu. Dolayısıyla 2019 yılı itibarıyla 25,2 milyar dolara ulaşan bir ticaret hacmimiz var. Bu çerçevede kıtanın önemine binaen müteahhitlelerimiz de bu kıtada 68,9 milyar dolar değerinde 1.449 proje üstlenmiş durumdadır. Bu, dünyada üstlendiğimiz toplam projelerin yüzde 17,2'sine tekabül etmektedir.

Zimbabve'ye de aynı doğrultuda yaklaşıyoruz. Ticaret hacmimiz 2019 yılında 18,9 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Burada esas itibarıyla Zimbabve'nin Türkiye'ye ihracatı yoğunluktadır, 12,9 milyon dolarlık kısmıdır ve esas itibarıyla da tütün ithal ediyoruz. Bizim ihracatımızda da traktör, tarım makineleri dikkat çekmektedir.

Sayın Bakan Yardımcımız zaten gerekli bilgiyi verdi anlaşmayla ilgili olarak. Bu anlaşma Karma Ekonomik Komisyonunu kuruyor. Aynı şekilde de 2 ülke arasında ticari ve ekonomik alanlardaki yeni işbirliğinin geliştirilmesini temin etmesini umuyoruz.

Saygılarımı sunarım efendim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen üyemiz var mı?

YUNUS EMRE (İstanbul) – Ben istedim Sayın Başkanım.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Sayın Emre, buyurun.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Öncelikle, tabii, ben de şahsınızı kutluyorum, tebrik ediyorum; önemli bir gelişme olarak değerlendiriyorum.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Ben bir soru yönetmek istiyorum.

Şimdi, bu anlaşmalar, tabii birçok metin aslında birbirine benziyor. Biz de hani geriye dönüp onlarla aralarında bir farklılık var mı diye bakıyoruz, görürsek de bunları sormak yoluna giderek yani “Bunun acaba anlamı nedir, bu farklılığın?” Birçok defa bunu yapmıştık. Şöyle: 13'üncü maddede gizlilik düzenlenmiş. “Tarafların gizliliği üzerinde mutabık kaldığı tüm bilgiler, taraflardan biri yazılı olarak söz konusu bilginin gizliliğinden feragat etmediği sürece gizli muamelesi görecektir.” deniyor. Şimdi, başka anlaşmalarda, birçok anlaşmada böyle bir gizlilik düzenlemesine gerek duyulmamış, burada gerek duyulmuş. Yani bunun sebebi nedir, hangi ihtiyaç bunu gerektirmiştir ve tabii bunun yanında gizli olabilecek bilgiler nedir böyle bir anlaşma kapsamında? Bunları öğrenmek istiyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Buyurun, Sayın Kıran.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, tabii, ticari iş birliğini öngördüğü için ve bu iş birliği kapsamında bilgi değişimi de yer aldığı için bu bilgiler zaman zaman bir ticari firmamızın verilerini içerebiliyor, bir işletmecimizin, yatırımcımızın kişisel bilgilerini içerebiliyor, bu anlamda o gizlilik kaydını biz bu anlaşmaya dercettik. Tamamen bu bilgi değişimi kapsamında tarafların birbirlerine karşılıklı saygısını kayda geçirmek açısından bu 13'üncü maddeyi oraya ihdas ettik.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ZİMBABVE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 10 Ekim 2018 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü redaksiyon yetkisiyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/1455) esas numaralı Kanun Teklifi'nin komisyon raporu hakkında Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar, Gaziantep Milletvekili Ali Şahin, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı'nın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz şayet varsa 13 Mart 2020 Cuma günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini Komisyonumuza iletmelerini istirham ediyorum.

2.-Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sao Tome ve Prinsipe Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1591) (**)

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Gündemin 2'nci maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sao Tome ve Prinsipe Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi var.

(2/1591) esas numaralı Kanun Teklifi 7 Şubat 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur, 27 Mart 2019 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir. 26'ncı Yasama Döneminde de Komisyonumuza havale edilen anlaşma dönemin sona ermesi sebebiyle görüşülemeyerek kadük kalmıştır.

Sayın Kıran, tekrar buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım Sao Tome ve Prinsipe Afrika'nın batısında iki küçük adadan oluşan bir devlet. Bin kilometrekarelik yüz ölçümüne sahip, nüfusu da yaklaşık 200 bin civarında. Bildiğiniz gibi biz Türkiye Cumhuriyeti olarak Afrika kıtasında büyüklüğüne bakmadan bütün ülkelerle ilişkilerimizi geliştiriyoruz, bu küçük ada devleti de buna bir örnek. Diplomatik ilişkilerimizi 1981 yılında tesis ettiğimiz bu ülkeye Gabon Büyükelçiliğimiz akredite; aynı zamanda gözlemci üye olduğumuz, Portekizce Konuşan Ülkeler Topluluğu içinde de ilişkilerimizi devam ettiriyoruz. Hatırlayacağınız üzere 2016 yılında İstanbul'da Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu düzenlemiştik. Forum kapsamında, Sayın Cumhurbaşkanımız bu ülkenin

** (2/1591) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Başbakanını da kabul etmiş, önemli bir görüşme yapmıştı. Görüşmede iki ülke arasındaki ekonomik işbirliğini artırma noktasında Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sao Tome ve Prinsipe Başbakanı mutabık kalmışlardı. Ülke her türlü tüketim maddesini ithal ediyor, bu da ülkemiz için önemli bir ticaret imkânı ve potansiyeli sunuyor. Ayrıca, offshore petrol potansiyeli, balıkçılık ve turizm sektörleri de yatırımcılarımız için yeni imkânlar sunuyor. 2019 yılında ticaret hacmimiz 2,3 milyon dolardı ve bu ticaret hacmimizin neredeyse tamamını bu ülkeye ihracatımız oluşturuyor. Hedefimiz bu rakamı daha da artırmak. Bu ülkeye insani ve kalkınma yardımında da ayrıca bulunuyoruz. Sağlık alanındaki gelişim ve tecrübemizden bu ülke son derece etkileniyor ve bu tecrübemizi yakından takip ediyor ve TİKA'mız aracılığıyla ihtiyaç duydukları ilaç ve tıbbi malzeme listesini bize ilemişlerdi. Biz de listedeki ihtiyaçları Sağlık Bakanlığımızın katkılarıyla en kısa zamanda tamamlayıp iletmeyi planlıyoruz. Bugüne kadar Sao Tome ve Prinsipeli 13 öğrenci Türkiye burslarından faydalandı. 2017'de Türkiye Maarif Vakfımız da bu ülkede faaliyetine başladı.

Gündemimizdeki anlaşma 2016'da gerçekleştirilen Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Formu kapsamında imzalanmıştı. Anlaşmayla kurulması öngörülen KEK mekanizması çerçevesinde başlanacak düzenli toplantılarla yeni ticari ve ekonomik açılımlar yapılabilecek, KEK mekanizması ayrıca ticari ve ekonomik ilişkilerimizde olabilecek sorunların en üst düzeyde çözülebilmesine de imkân verecek. Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle ticaret hacmimizin artması; yatırım, turizm, tarım ve sanayi dâhil çeşitli alanlarda ilişkilerimizin ivme kazanmasını arzuluyoruz ve bu anlamda yüce Meclisimizin desteğini bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

Ticaret Bakanlığımız temsilcisi Sayın Hüsnü Dilemre, buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Teşekkür ederim efendim.

Sayın Başkanım, Sao Tome ve Prinsipe küçük bir ekonomiye sahip ancak Orta Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğuna üye. Dolayısıyla büyük ölçekli pazarlara iletişim açısından stratejik bir öneme de sahip.

Sao Tome ve Prinsipe'nin ithalat ve ihracat rakamlarına baktığımızda, ihracatındaki başlıca ürünlerin; kakao ürünleri, elektrikli makine ve ekipman, yaş meyveler, kahve ve çay olduğunu görüyoruz ve önemli ölçüde de Avrupa ülkeleriyle ticaretini yaptığını görüyoruz. İhracatında Hollanda, Belçika, İspanya ve Fransa önde geliyor; ithalatında da Portekiz, Angola, Güney Afrika, İspanya önde geliyor. Bizimle olan ticareti 2018 yılında 1,8 milyon dolardı, 2019'da 2,4 milyon dolara çıktı. Bu, çoğunlukla bizim ihracatımız Sao Tome ve Prinsipe'yle. Özellikle hububat ve mamulleri, demir çelik, kâğıt ve karton esaslı ürünler ihraç ediyoruz, bir de gıda ürünleri ihraç ediyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen üyemiz olmadığı cihetle teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SAO TOME VE PRİNŞİPE
DEMOKRATİK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET VE
EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 3 Kasım 2016 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sao Tome ve Prinsipe Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü redaksiyon yetkisiyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/1591) esas numaralı Kanun Teklifi'nin komisyon raporu hakkında Gaziantep Milletvekili Ali Şahin, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz şayet varsa 13 Mart 2020 Cuma günü saat 17.00'ye kadar Komisyonumuza iletmelerini istirham ediyorum.

Sayın Güzelmansur, siz bu maddeyle ilgili mi...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Yok, başka bir şeyle ilgili.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Rusya'yla olan domates kotası konusuna ilişkin açıklaması

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Ben Sayın Bakanım teşekkür etmek için aslında söz istedim. Bizim, biliyorsunuz, Rusya'yla 150 bin tonluk bir kotamız vardı. Kasımdan itibaren bu 150 bin tonluk domates kotası bitmişti ve 50 bin ton ek olarak istendi. Birkaç kere istişare ettik Sayın Bakanla ve bu 50 bin tonluk ek kota koyuldu. Fakat istiyorum ki yine bu 50 bin tonluk kota bitmeden önce gerekli tedbirlerin alınması ve bu 50 bin tonluğun takibi için de en azından ihracatçının ve nakliyecinin mağdur olmaması için bu rakamlar bizimle paylaşılırsa veya Antakya'daki veya diğer gümrüklerle paylaşılırsa çok iyi olur düşüncesindeyim çünkü kotanın biteceği bilinmeden ihracat yapılıyor ve tırlar orada, kapıda bekletilmek zorunda kalıyor. Ben bu konuyu özellikle Sayın Bakanın hassaten durdurmasını talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Sayın Koç, buyurun.

2.- Ankara Milletvekili Ahmet Haluk Koç'un, Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

AHMET HALUK KOÇ (Ankara) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Güzelmansur kusura bakmasın, aynı siyasi partideniz ama Rusya'yla ilişkiler bir domatesle değerlendirilecek boyutta değil, yeri de değil, daha sonra konuşulabilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Gündemin 3'üncü maddesine geçiyoruz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

3.-Türkiye Cumhuriyeti Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2497)(***)

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Türkiye Cumhuriyeti Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/2497) esas numaralı Kanun Teklifi 26 Aralık 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur, 6 Ocak 2020 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Sayın Kiran, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, 96 milyonluk nüfusu ve 500 milyar doları aşan dış ticaret hacmiyle Vietnam, Güneydoğu Asya'da, özellikle ekonomik bir güç olarak önemi her geçen gün daha da artan bir ülke. Son beş yılda bu ülkenin ekonomisi yıllık ortalama yüzde 6 ila yüzde 7 arasında büyüme gösterdi. Çin ve ABD arasındaki ticaret savaşları nedeniyle uluslararası firmaların da üretimlerini kaydırduğu ülkeler arasında Vietnam öne çıkıyor. Vietnam'ın 2020 ASEAN dönem başkanı olması, bu örgütün sektörel diyalog ortağı olan ülkemizi de doğal olarak yakından ilgilendiriyor. Yeniden Asya açılımımız bağlamında ikili planda ve ASEAN çerçevesinde ilişkilerimizi her geçen gün daha da güçlendiriyoruz. Vietnam'la ticaret hacmimiz son yıllarda önemli bir artış gösterdi. 2002 yılında 63,5 milyon dolar olan ticaret hacmimiz, 2019 yılında 1,8 milyar dolara çıktı, daha da artırmayı planlıyoruz. ASEAN üyesi 10 ülke içinde Vietnam, ticaret ortağımız olarak Malezya'nın ardından 2'nci sıraya yükseldi.

Ekonomik ilişkilerdeki artışı siyasi temaslarımızla da destekliyoruz. 2015 yılında Sayın Bakanımız bu ülkeye önemli bir ziyaret gerçekleştirmişti. Son Başbakanımız Sayın Binali Yıldırım'ın 2017 yılında yine bu ülkeye resmî bir ziyareti olmuştu ve Başbakan düzeyinde yapılan ilk ziyaretti bu. Vietnam Ulusal Meclis Başkanı 2018 yılında ülkemizi ziyaret etti. Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edildi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımızla görüştü. Vietnam, Güneydoğu Asya ve Pasifik bölgesinde bizim için cazip bir pazar olduğunu göstermiş durumda. Şu anda da Türk firmalarımızın bu ülkedeki yatırımları toplamda 15 milyon dolara ulaştı.

Görüşüğümüz gümrük konularında iş birliği ve karşılıklı yardım anlaşması, son Başbakanımız Sayın Binali Yıldırım'ın 2017 yılındaki ziyareti sırasında Hanoi'de imzalanmıştı. Anlaşma, Türkiye ile Vietnam gümrük idareleri arasında iş birliğinin yasal zemine kavuşturulması ihtiyacına yönelik olarak

(2/2497) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir

imzalandı. Gümrük iş birliğinin daha etkin işlemesi, ticari işlemlerde ortaya çıkabilecek sorunların çözümünü de böylece kolaylaştırmış olacak. Bu kapsamda gümrük idareleri, gümrük suçlarının önlenmesi, soruşturulması ve bu suçlarla mücadele edilmesi için iş birliği yapacak ve birbirlerine yardım sağlayacak. Taraflar, ithalat ve ihracat işlemlerinin kendi ulusal gümrük mevzuatlarına uygun yürütülüp yürütülmediğini kontrol amacıyla birbirlerinden bilgi ve belge talep edebilecek. Aynı şekilde karşılıklı gümrük soruşturması taleplerini iç mevzuatlarına göre yerine getirerek sonucu hakkında bilgi verecek. Taleplerin karşılanmasında tabii ki takdir hakkı da saklı tutulacak. Silah, tarihî eser, uyuşturucu madde gibi hassas eşyanın yasa dışı ticaretini önlemek için karşılıklı bilgilendirme yapılacak. İhtiyaç duyulması hâlinde gümrük memurlarının eğitimi, gümrük konularında deneyim, paylaşım ve teknik konularda yardımlaşma da mümkün olacak.

Tabii, bizim Vietnam’la imzalamayı arzu ettiğimiz bir serbest ticaret anlaşması süreci de var. Bu anlaşmanın onaylanarak yürürlüğe girmesi, serbest ticaret anlaşması arzumuzu da yerine getirme noktasında önemli bir motivasyon sağlayacak. Vietnam’daki iç onay süreci bu anlaşmanın tamamlandı; biz de bir an evvel tamamlayıp bu ülkeyle karşılıklı hedeflerimize ulaşmayı öngörüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Sayın Dilemre, buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Sayın Başkanım, çok kısaca... Hâlihazırda, bugünkü size sunduğumuz anlaşmaya benzer şekilde diğer ülke gümrük idareleriyle 66 tane karşılıklı idari yardım anlaşmaları mevcut. Bu anlaşmalardan 57 tanesi de şu anda yürürlükte. Vietnam’la ilgili olarak da 2019 yılı ihracatımız 352 milyon dolar, aynı yıl ithalatımız 1,6 milyar dolardır. Genellikle, ithalatımızda televizyon sektörünü, ayakkabı, tarım ve tekstil ürünlerini görüyoruz; ihracatımızda da özellikle makine aksam parçaları, demir çelik mamulleri ve inorganik kimyasalları görüyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen Komisyon üyemiz olmadığı cihetle teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI İLE VIETNAM
SOSYALİST CUMHURİYETİ MALİYE BAKANLIĞI ARASINDA GÜMRÜK
KONULARINDA İŞ BİRLİĞİ VE KARŞILIKLI YARDIM ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 23 Ağustos 2017 tarihinde Hanoi’de imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul Edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2497) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporu hakkında, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Gaziantep Milletvekili Ali Şahin, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırılı'nın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul Edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimizin 13 Mart 2020 Cuma günü saat 17.00'ye kadar Komisyonumuza iletmelerini istirham ediyorum.

Ticaret Bakanlığımızın temsilcilerine teşekkür ediyoruz katkılarından dolayı.

Gündemin 4'üncü maddesine geçiyoruz.

4.-Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/05/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1897) (****)

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – (2/1897) esas numaralı Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/05/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/1897) esas numaralı Kanun Teklifi. 3 Mayıs 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur, 15 Mayıs 2019 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir. 26'ncı Yasama Döneminde de Komisyonumuza havale edilen anlaşma, dönemin sona ermesi sebebiyle görüşülemeyerek kadük kalmıştır.

Sayın Kıran, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu, İslam Kalkınma Bankasının bağlı bir kuruluşu, merkezi Suudi Arabistan'ın Cidde şehrinde yer alıyor. Kurum 2008 yılında faaliyete geçti. Ülkemiz Kurucu Anlaşma'yı 30 Mayıs 2006 tarihinde imzaladı. İç onay işlemlerimizi de 22 Şubat 2011 yılında tamamladık. Bu kurumun temel amacı, İslam İşbirliği Teşkilatına üye ülkeler arasındaki ticaretin teşvik ve finansmanla artırılması; ticaret için doğrudan veya diğer fon kuruluşlarıyla iş birliği yaparak özel sektöre finansman sağlıyor, ticaretin teşviki için ise teknik destek, kapasite inşası ve ürün geliştirme faaliyetlerini düzenliyor, üye ülke kurumları ve çatı kuruluşlarıyla da iş birliği yapıyor. Ülkemiz, yaklaşık 40 milyon dolar sermaye payıyla bu Kurumun toplam ödenmiş sermayesinin yüzde 4,5'una sahip ve 5'inci büyük katkıda bulunan ülke. Kurum, 2018 yılında 24 İslam İşbirliği Teşkilatı üye ülkesine toplam 5,2 milyar dolar ticaret finansmanı sağladı. Ülkemiz, buradan 513 milyon dolarlık pay alarak 5'inci sırada yer aldı. Kurucu Anlaşması'na göre bu Kurumun Yönetim Kurulu toplantılarına İslam Kalkınma Bankası Başkanının Başkanlık etmesi gerekiyor, İslam Kalkınma Bankası grubu tarafından hazırlanan on yıllık strateji kapsamında bu Kurum dâhil bağlı kuruluşların daha etkin

(2/1897) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

çalışması için usullerde değişiklik yapılmıştı. Görüştüğümüz anlaşmanın 25'inci maddesinde getirilen değişiklikle İslam Kalkınma Bankası Başkanının yanı sıra görevlendireceği bir yetkili de toplantılara Başkanlık edebilecek. Böylelikle, Kurumun çalışmasında ihtiyaç duyulan esneklik sağlanmış olacak. Kurumun Genel Kurulu bu değişikliği 2007 yılında kabul etti.

Kurucu anlaşmanın ruhuna aykırı olmayan, Kurumun daha verimli çalışmasına yönelik bu mevzuat değişikliğini yüce Meclisimizin takdirlerine arz ediyoruz.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çeviköz, buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

İlk kez söz alıyorum, öncelikle, bütün Bakanlık temsilcisi arkadaşlarımı saygıyla selamlıyorum.

Zatalinize yeni görevinizden dolayı tebriklerimi sunuyorum. “Of the record” belirtmek isterim, umarım, sizi özlemememiz için hiç olmazsa ayda bir Dışişleri Komisyonunun New York'ta toplanması için gerekli tedbirleri alırsınız.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Beni çok arayacaksınız, tabii ki ben memnuniyet duyacağım çok aramanızdan ama ödemeli ararsanız tabii, daha da memnun olurum.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkan, bizim zaten bu anlaşmanın kendisine bir itirazımız var. Dolayısıyla, bu değişiklik önerisinden önce anlaşmaya olan itirazımızı bir kere hatırlatmak isterim. Zira, bu anlaşma yani Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşması aslında 30 Mayıs 2006'da imzalandı ve Dışişleri Komisyonuna da 3 Kasım 2010 tarihinde geldi, Anayasa'mızın, kanunlarımızın ve bağlı olduğumuz anlaşma hükümlerinin saklı olduğu şekilde ihtirazi bir kayıt konularak onaylandı. Fakat o zamanki Dışişleri Komisyonundaki Cumhuriyet Halk Partisi üyeleri raporun 18'inci maddesine bir itirazları olduğunu belirtmişler; onu şu şekilde hatırlatmakta yarar var: Bu kurucu anlaşmanın 18'inci maddesi, Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun tüm faaliyetlerinin şariat ilkeleriyle uyumlu olacağını belirtiyor ve bu hüküm yalnız bu maddeyle ilgili değil Kurumun tüm faaliyetlerine şamil bir nitelik taşıyor. O nedenle, şariat ilkelerinden bahseden bu maddeye ve şariat hukukundan bahseden diğer maddelerine elbette Türkiye'nin çekince koyması, Kurumun diğer maddelerde öngörülen faaliyetlerinin şariat hukukuna uygun olmadan yürütülmesi sonucunu doğurmayacak ve yeterli olmuyor. Biz 18'inci maddenin, Kurumun temel niteliğini oluşturduğu düşüncesinden hareket ederek bunun Anayasa'mızın laiklik ilkesine aykırı bir anlaşma olduğunu o zaman dile getirmişiz ve o nedenle de Anayasa'mızın laikliğe ilişkin temel hükümleri açısından böyle bir anlaşmayı onaylamamızın mümkün olmayacağını belirtmişiz.

Aynı gerekçe, bugün aynı anlaşmanın 25'inci maddesiyle ilgili olarak yapılan değişiklikte de söz konusu. Biz, şariat hukukuyla uyumlu çalışacağı belirtilen Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun kurucu anlaşmasını Anayasa'nın laiklik ilkelerine aykırı bulduğumuz için bu anlaşmanın tadiliyle ilgili bu öneriyi de kabul etmiyoruz. Bu konuda şerhimiz hazırlandı, takdim edeceğiz.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Sayın Kıran, bu konuda belirtmek istediğiniz bir husus varsa buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, esasen sayın büyükelçimizin söylediği hususa ülke olarak biz de mutabık kaldığımız için Anayasa'mızın temel ilkeleriyle bağdaşmayan düzenleme ve uygulamaların Türkiye açısından bağlayıcı olmadığına yönelik çekincemizi hem İslam İşbirliği Teşkilatına hem Teşkilatın ülkemizin ev sahipliği yapmadığı

kurumlarının bütün bahse konu atfın geçtiği her anlaşmaya bu çekincemizi koyduk, bunu özellikle kayda geçirmek isterim. Ülkemizin ev sahipliği yaptığı İslam İşbirliği Teşkilatı kurumlarını zaten kendi yasalarımıza göre düzenliyoruz. Biz de bu çekincemizi ülke olarak bu anlaşmaya koymuş bulunuyoruz.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim verdiğiniz bilgi için.

Sanıyorum sizi rahatlatacak bir çekince olmuş bu.

Buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Biz bu çekincenin zaten bilincinde olduğumuzu söyledik. O çekincenin, anlaşmanın tümünü etkilemediği dolayısıyla yeterli olmadığı, anlaşmanın tamamının diğer maddelerinin de şeriat hukukuyla ilgili hükümleri olduğu cihetle Anayasa'ya aykırı olduğunu söylediğimiz için zaten şerh koyduk.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Peki, teşekkür ederim.

Söz almak isteyen başka üyemiz olmadığı cihetle teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerini okutuyorum:

**ULUSLARARASI TİCARET FİNANSMANI İSLAMİ KURUMU KURUCU ANLAŞMASININ
25. MADDESİNİN TADİLİNE İLİŞKİN OLARAK ULUSLARARASI TİCARET
FİNANSMANI İSLAMİ KURUMUNUN 12. GENEL KURUL TOPLANTISINDA KABUL
EDİLEN 18/5/2017 TARİHLİ VE GA12/6-438 SAYILI KARARIN ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. maddesinin tadiline ilişkin olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında kabul edilen 18/5/2017 tarihli ve “GA12/6-438 sayılı Karar”ın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/1897) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, İstanbul Milletvekili Zafer Sırakaya, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş ve Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimizin 13 Mart 2020 Cuma günü saat 17.00'ye kadar Komisyonumuza iletmelerini istirham ediyorum.

5.- Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/05/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1912) (****)

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Gündemin 5'inci maddesinde, Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26'ncı ve 31'inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17'nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/05/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi var.

(2/1912) esas numaralı Kanun Teklifi, 3 Mayıs 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. 22 Mayıs 2019 tarihinde ise Komisyonumuza havale edilmiştir. 26'ncı Yasama Döneminde de Komisyonumuza havale edilen anlaşma, dönemin sona ermesi sebebiyle görüşülemeyerek kadük kalmıştır.

Sayın Kıran buyurun.

DIŞIŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu yine İslam Kalkınma Bankasının bağlı bir kuruluşu ve merkezi yine Cidde şehrinde; 2000 yılında faaliyete geçen Kurumun kurucu anlaşmasını ülkemiz 2003 yılında imzaladı.

Kurum, başta finans, altyapı, tarım, imalat, petrol ve gaz işletmeleri olmak üzere üye ülkelerdeki özel sektör yatırımlarının mali ve teknik yönden desteklenmesini hedefliyor. Ülkemizin bu kurumdaki sermaye payı yüzde 1,4'e tekabül eden 27 milyon dolar tutarında ve bu rakamla en çok katkıda bulunan ülkeler arasında da 7'nci sıradayız. Bu kurum, kuruluşundan bu yana 400'ü aşkın projeye 6,4 milyar tutarında destek sağladı. Ülkemize de toplamda 556 milyon dolar tutarında finansman desteği verdi. Ülkemiz, Suudi Arabistan'ın ardından Kurumdan en çok faydalanan 2'nci ülke konumunda. Kurumun kurucu anlaşmasında, yönetim kurulu toplantılarına İslam Kalkınma Bankası Başkanının başkanlık edeceği hükmü yer alıyor.

Bugün ele almakta olduğumuz anlaşma, bu kuruluşun daha etkin çalışmasına imkân sağlamak adına kurucu anlaşmasında yönetim kurulu toplantılarına İslam Kalkınma Bankası Başkanının yanı sıra görevlendireceği başka bir yetkilinin de başkanlık etmesine dair değişiklik önerilerini içeriyor. Esasen Genel Kurul, bu değişiklikleri 2017 yılında kabul etmişti. Kurucu anlaşmanın ruhuna aykırı olmayan ve kurumun daha etkin ve verimli çalışmasını hedefleyen bu mevzuat değişikliğini yine yüce Meclisimizin takdirlerine arz ediyoruz.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR –Teşekkür ediyorum.

Sayın Çeviköz, buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan Yardımcısı sanki bir önceki değişiklik önerisiyle ilgili gerekçeyi okumuş gibi geldi bana. Hâlbuki başka maddelerle ilgili bir değişiklik önergesi var önümüzde. Onu anlayamadım.

DIŞIŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Aynı değişikliği öngörüyor efendim. Yani iki kurumda da yönetim kuruluna başkanlık edecek kişinin sadece başkanla sınırlı kalmamasını, başkan yardımcısının da veya görevlendireceği bir yetkilinin de bu kuruma başkanlık etmesini öngörüyor.

***** (2/1912) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – 26 ve 31 de demek ki aynı şey.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Evet.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Şimdi, bizim zaten aynı gerekçeyle itirazımız var bu anlaşmaya. Biraz evvelki açıklamamı biraz daha genişletmek isterim. Türkiye, bu kurucu anlaşma imzalanırken madde 3’e çekince koymuş ve bu finans kurumunun bir organının madde 3’e sadece çekince koyarak durdurulmasının da mümkün olmadığını biz daha önceki Dışişleri Komisyonunda dile getirmiştir. Dolayısıyla bu Kurumun temelinde zaten tamamen şeriat hukukuna uygun bir şekilde çalışacağı hususu, ayrıca 29’uncu maddesinde de “İslam Hukuku Komitesi” adında bir organının bulunacağına hükme bağlanmış olması bizim Anayasa’mızdaki laiklik ilkesine tamamen aykırı. Biz Türkiye’nin kurucu anlaşmaya koymuş olduğu çekincenin herhangi bir şekilde, Türkiye’nin imzaladığı anlaşmanın özünü oluşturan bir madde olmasına rağmen, çekince konulan bu 3’üncü madde, uluslararası hukuka göre bu anlaşmanın konu ve amacına, sadece buraya çekince koymakla engel olamıyoruz, dolayısıyla Türkiye’nin lehine hukuksal bir etki de doğurmuyor bu çekince çünkü anlaşmayı onaylamışız. O yüzden biz, sırf bu nedenle ve laiklik ilkesi doğrultusunda aynı, biraz önceki diğer değişiklik önerisiyle ilgili tutumumuzla benzer bir şekilde buna da itiraz ediyoruz ve bu konudaki şehrimizi de hazırladık, takdim edeceğiz.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Sayın Kıran, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, bu anlaşmada, Sayın Büyükelçimizin ifade ettiği gibi sadece 3’üncü maddeye değil, birkaç maddeye birden, bu atfın geçtiği her maddeye biz çekincemizi koyduk. Dibace kısmı, 3’üncü madde, 14’üncü madde, 18’inci madde, 29’uncu madde, keza 55’inci madde. Bu maddelerin her birine çekincemizi koymuş bulunuyoruz.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Ne kadar çekince koyarsak koyalım sonunda...

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Ben mümkün olduğu kadar burada halletmeye çalışıyorum.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Biliyorum. Ben de uzatıp New York’a gelmek niyetindeyim. Biz ne kadar maddelere çekince koyarsak koyalım, çekinceli bir şekilde kabul edilmiş olsa dahi hukuken bizim açımızdan bu lehimize bir hukuksal sonuç doğurmuyor. Gerekçemiz o.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Böylece açıklığa da kavuşmuş oldu hem Sayın Kıran’ın açıklaması hem de Cumhuriyet Halk Partisinin tutumu bakımından iyi oldu.

Teşekkür ediyorum.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerini okutuyorum:

ÖZEL SEKTÖRÜN GELİŞTİRİLMESİ İSLAMİ KURUMU KURUCU ANLAŞMANIN 26 NCI VE 31 İNCİ MADDELERİNİN TADİLİNE İLİŞKİN OLARAK ÖZEL SEKTÖRÜN GELİŞTİRİLMESİ İSLAMİ KURUMUNUN 17 NCİ GENEL KURUL TOPLANTISINDA KABUL EDİLEN 18/5/2017 TARİHLİ VE GA17/7/438 SAYILI KARARININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 26 ncı ve 31 inci maddelerinin tadiline ilişkin olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 nci Genel Kurul toplantısında kabul edilen 18/5/2017 tarihli ve “GA17/7/438 sayılı Kararı”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/1912) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, İstanbul Milletvekili Zafer Sırakaya, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı'nın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimizin 13 Mart Cuma günü saat 17.00'ye kadar şerhlerini iletmelerini istirham ediyorum.

6.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moritanya İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Balıkçılık ve Deniz Ekonomisi Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1365) (*****)

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Gündemin 6'ncı maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moritanya İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Balıkçılık ve Deniz Ekonomisi Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi var.

(2/1365) esas numaralı Kanun Teklifi, 9 Kasım 2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur ve 30 Kasım 2018 tarihinde de Komisyonumuza havale edilmiştir.

Sayın Kıran, tekrar buyurun lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Moritanya Arap Ligi, İslam İşbirliği Teşkilatı ve Afrika Birliği üyesi. Hem bu örgütler içerisinde hem de ikili düzeyde ilişkilerimiz hızla gelişmeye devam ediyor. Dönemin Cumhurbaşkanı Abdülaziz'in 2010 yılında ülkemizi ziyareti ve karşılıklı olarak büyükelçiliklerin açılmasıyla bu ülkeyle ilişkilerimiz daha da ivme kazandı. Afrika ülkelerine 28 kez ziyarette bulunan Sayın Cumhurbaşkanımız Moritanya'ya da ilk resmî ziyaretini 2018 yılında yapmıştı ve ziyaret sırasında, her iki ülke Cumhurbaşkanının karşılıklı mutabakatıyla, ticaret hacmimiz 300 milyon dolar hedef olarak belirlenmişti. 2002 yılında ticaret hacmimiz 12 milyon dolardı, aradan geçen sürede 20 kattan daha fazla artarak 2019 yılında 245 milyon dolar oldu. Dolayısıyla bu 300 milyon dolar hedefine hızla yaklaştık ve bu artış ivmesini

***** (2/1365) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

gören Sayın Cumhurbaşkanımız Moritanya'nın Ankara Büyük elçisinin geçen nisan ayındaki güven mektubu sunma töreninde ticaret hacmi hedefimizi 500 milyon dolara yükseltti. Bu hedefe de kısa sürede ulaşabileceğimizi düşünüyoruz.

Bildiğiniz gibi Moritanya coğrafi açıdan Arap Mağribi ile Sahra Altı Afrikası'nın kesiştiği stratejik bir konuma sahip. Bölgede Atlantik Okyanusu'na açılan en önemli ticaret limanlarından biri olan Moritanya'dan tüm bölge ülkelerine taşımacılık yapılıyor. Ülkenin esas zenginliğini ve ekonominin bir kısmını demir, altın ve bakır madenciliği ile balıkçılık sektörü oluşturuyor. Balıkçılık, madencilikten sonra Moritanya ekonomisinin ikinci önemli kalemi. Balık çeşitliliğinin fazla olduğu bu ülkeye son dönemde firmalarımızın ilgisi de bir hayli artmış durumda. 2015 yılından itibaren Türk balıkçı tekneleri ülkenin ekonomik merkezi olan Nouadhibou şehrinde faaliyete başladılar. Balıkçı filomuz kıyı sularında dip balık avcılığı da yapıyor. Moritanya'da 50'ye yakın gemimiz halihazırda avcılık yapıyor. Dört firmamızın balık yağı ve balık unu üretim tesisi, bir firmamızın balık işleme fabrikası ve bir soğuk hava deposu var. Bu fabrikalar Moritanya ekonomisine yaklaşık 26 milyon dolar katkıda bulunuyor. Balıkçılarımızın yatırımlarının tutarı ise toplamda 200 milyon doları aşmış durumda.

Sayın Cumhurbaşkanımızın 2018'deki ziyareti sırasında imzalanan, şu anda görüştüğümüz anlaşma Türk girişimcilerinin Moritanya'da kıyı balıkçılığı yapmasının hukuki zemine kavuşmasını sağlayacak. Balıkçılık, imalat sanayi, balık yetiştiriciliği, eğitim ve bilimsel araştırmalar, anlaşmayla belirlenen iş birliği alanları. Balıkçılarımızın elde ettiği ticari gelirin ülkemize aktarılmasında Merkez Bankaları kullanılacak; böylece, balıkçılarımızın kazancının hem güvenli şekilde aktarılması hem de kayıt altına alınması sağlanacak. İki ülke arasında balıkçılık ve balık yetiştiriciliği ortak komisyonu mekanizması da kurulacak. Anlaşmanın Moritanya tarafındaki onay işlemleri tamamlandı ve bu anlamda biz de bir an evvel tamamlayıp bu alandaki fırsatlardan tam anlamıyla ve hukuki zeminde istifade etmeyi öngörüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR - Teşekkür ederim.

Tarım ve Orman Bakanlığımız Genel Müdürü Sayın Mustafa Altuğ Atalay, buyurun ilave edeceğimiz bir husus varsa.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Dışişleri Bakanlığımıza katılıyorum. Ayrıca, Türkiye'deki balıkçılık yapısı, balıkçı tekneleri son derece güçlü bir yapıda. Moritanya'da bize iyi bir avcılık imkânı sağladılar. Türk balıkçı gemilerinin orada çalışması hem balıkçılarımız hem iç su kaynaklarının korunması açısından önem arz etmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

Sayın Emre, buyurun.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, şöyle başlayayım: Tabii, benim seçim bölgemde, İstanbul 2'nci bölgede, çok uzun süre önce, yüz-yüz elli yıl önce Karadeniz'in uzak sahillerinden gelip o bölgeye yerleşmiş yurttaşlarımız var ve kuşaklar boyu ağırlıklı olarak da balıkçılıkla uğraşmışlar ve önemli bir kesimi de aslında bu anlaşma kapsamında gündemde bulunan Moritanya Cumhuriyeti'ne gidiyorlar. Benim, yurttaşlarımızla, seçmenlerimizle yaptığım temaslarımda gördüğüm, bir defa bundan pek memnun değiller aslında. Yani Türkiye'deki balıkçılık alanında yaşanan gelişmelerin kendilerini böyle bir tercihe mecbur bıraktığını bana defaten söylemiş oldular.

Tabii, bir yurttaş olarak da balığı çok seven bir arkadaşınız olarak da yine benim bir gözlemim: Hatırlayacaksınız hemen hepimiz, bu yıl sofralara palamut gelmedi, lüfer uzun süredir yok. Yani Türkiye’de balıkçılıkla ilgili, balık çeşitliliğiyle ilgili çok ciddi sorunlarımız var. Yanılıyorsam Sayın Tarım Bakanlığı yetkilisi beni düzeltsin ama basında bu haberi gördüğümü hatırlıyorum, basında bu yıl ilk defa kültür balıkçılığının yabancı balıkçılığı geçtiği haberlerini okumuştum. Yani bu demektir ki sofralara artık kültür balığı olarak gelen ürünlerin sayısının, ağırlığının, tonajının -neyse- şeyi geçtiği bilgisi var. Yani özetle, ülkemiz bakımından balıkçılık sektörünün çok kapsamlı bir krizle karşı karşıya bulunduğu bir manzaranın ortada olduğunu gözlemliyoruz. Buna ilişkin çözümün de sanki çok uzak denizlere balıkçılarımızı göndermek olmadığını kayıtlara geçirmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Şimdi, bunu da belirttikten sonra, Tarım ve Orman Bakanlığı yetkililerinin bir açıklamaları varsa ben bunları da dinlemekten memnun olurum. Bu anlaşma bağlamında da bazı sorular yöneltmek istiyoruz. Tabii, öncelikle, balıkçılık piyasası üzerinde nasıl etkileri olması bekleniyor? Bizim denizlerimizdeki balıkçılık faaliyetleri bakımından nasıl etkileri olması bekleniyor? Bunları öğrenmek istiyoruz. Bir ruhsat süreci var mı, Tarım ve Orman Bakanlığında bir ruhsat alınması gerekiyor mu? Bununla ilgili bir döküm var mı, sayı var mı elimizde? Bunları öğrenmek istiyoruz.

Bu anlaşmanın 3’üncü maddesinin (3)’üncü fıkrasında bir ifade var, deniyor ki: “Türk tarafı Moritanya’nın balıkçılık altyapısının geliştirilmesi için gerekli kaynağın sağlanmasına destek verecektir.” Buradaki “gerekli kaynak” nasıl bir tanım içeriyor? Yani bir maddi kaynak mı, başka bir şey mi? Maddi kaynaksa bunun miktarıyla ilgili bir sınırlama var mı? Bunları öğrenmek istiyoruz. Bir de tabii, bu “gerekli kaynak”la kastedilen maddi kaynak ise ülkemiz, malum, çok kapsamlı bir ekonomik krizle karşı karşıya. Böyle bir ortamda başka bir ülkeye maddi destek vermeyi pek doğru bulmuyoruz. Bunu da soru olarak yönlendirmek istiyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Buyurun Sayın Atalay.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Sayın Başkanım, değerli üyeler; ben, müsaade ederseniz, ilk önce Türkiye’deki balıkçılık hakkında kısaca bir bilgi vermek istiyorum.

Türkiye’deki balıkçılık aslında ikiye ayrılır. Birincisi, yüzyıllardır yaptığımız avcılık; diğeri, 1970’li yıllardan itibaren gelişmeye başlayan kültür balıkçılığı. Doğal kaynaklardan elde edilen avcılık özellikle Karadeniz’e bağlı ve bütün dünyada olduğu gibi, bu, yıldan yıla dalgalanmalar gösterebilmektedir. Geçen sene hem iklim değişikliği hem çevre şartları bakımından, bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye’de de çok iyi bir balıkçılığın yapılmadığı bir dönemdi. Palamut ve diğer balıklardaki azalma mesela hamsiye olumlu olarak yansıdı, bu sene hamside geçen senenin neredeyse 3 katı balıkçılık yapıldı. Fakat şunu kabul etmek lazım ki: Türkiye’deki avcılık kapasitesi iç denizlerimizin kaldıramayacağı kadar yani bizim Karadeniz’in, Marmara’nın ve Ege’nin hatta Akdeniz’i de eklersek kaldıramayacağı kadar büyük bir potansiyele sahip. Yani şeyden, İstanbul’daki balıkçı teknelerinden bahsettiniz; her biri 40 metre, 45 metre boyunda, bunlar aslında okyanuslara göre yapılmış tekneler. Dolayısıyla yurt dışına gönderilmesi Türkiye’nin avantajına, hatta örnek alabileceğimiz balıkçılıkta gelişmiş ülkelerin filolarına baktığımız zaman, dünyanın pek çok denizlerine yayılmış bu avcılığı yapan bir filoya sahip. Türkiye de bu yolda ilerliyor.

Yetiştiricilik ürünlerine baktığımız zaman da bütün dünyada artık yetiştiricilik alt kültür hâline geldiği için büyük hızla ilerliyor, Türkiye de bunların başında. Son derece güvenli, çevreyi koruyucu bir yetiştiricilik alt yapısıyla Türkiye’de de yetiştiricilik balıkları piyasaya girmeye başladı. Hatta Avrupa’da da son derece tercih edilen, dünyanın 82 ülkesine rahatlıkla satabildiğimiz ürünler

yetiştiriliyor. Bunların da, mesela bu sene yine rekor bir artış olacak kültür balıkçılığında fakat hamsideki artışla yine avcılığın altında kalacağını düşünüyoruz. Bunu, bu tür balıkçılık faaliyetlerini daha iyi düzenleyebilmek için geçtiğimiz senenin, 2019'un Aralık ayında yüce Meclisimiz kanunda güncelleme yaptı. Bu da 1971 yılında çıkmış kanunun büyük bir bölümünün güncellenmesini içeriyordu. Bunun için yine Gazi Meclisimize teşekkür ederiz ve bu düzenlemeden sonra pek çok yeni düzenlemeler yapılabilecektir. Bunlardan bir tanesi de, biraz önce sormuş olduğunuz “Yurt dışına çıkan teknelere ruhsat veriliyor mu, verilmiyor mu?” Yeni düzenlemeyle birlikte yurt dışına çıkan gemiler izinlendirilecektir yani bundan önce izin alma yetkisi veya kısıtlama yoktu ama yeni kanunda bunlar var. Bunların da ikincil, üçüncül mevzuatları çıkmak üzere. Kaynak aktarımı konusunda Moritanyalılar, eğer Türk balıkçılardan bahsederseniz hani balıkçılığın ruhunda vardır kurallara uymamak veya işte, biraz daha fazla balıkçılık yapayım, avcılık yapayım. Tabii ki, Moritanya’da da bu tür talepler her zaman oluyor. Bu konudan hani istenilen teknelerin, istenilen sularda avcılık yapılmasına müsaade etmedikleri için bir memnuniyetsizlik belki söz konusu olabilir ama çok ciddi miktarda para kazandıklarını veya ekonomik kaynak sağladıklarını biliyoruz. 50'nin üzerinde Türk balıkçısı, Türk gemisi orada, 1.300'ün üzerinde de Türk balıkçısı oradan geçimini sağlıyor. Moritanya gibi, inşallah 7-8 ülkeyle daha anlaşma yapılabilirse, sağlanabilirse Türkiye'deki balıkçılığın da daha rahatlayacağını söyleyebiliriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederiz.

Sayın Yıldız buyurun.

AHMET YILDIZ (Denizli) – Sağ olun Sayın Başkanım.

Ben de Genel Müdüremizi bulmuşken, bana da sorulan ve benim de merak ettiğim bir soruyu yönelteceğim. Şimdi, denizlerimizdeki yabancı ve zararlı balıklar. Bunu balıklarımız şikâyet ediyordu ama son dönemde biz de çıplak gözle görmeye başladık. En ufak bir oltayı attığımızda dahi balon balığı gibi, aslan balığı gibi, buna benzer, balık türlerimizi yok eden -attığımızda oltanın misinasını da anında kesen- hakikaten yabancı balıklar. Şimdi, okuduğum bazı yazılarda, bunun gelmesine sebep olan etkenlerden birisi de dışarıdan gelen gemiler veya avcılarımız tarafından onların deposunda bir şekilde gelip ürettiği yazılıyordu. Hakikaten bunun payı var mı, alınan tedbirler nelerdir? Hakikaten durumun vahim olduğunu ben anlıyorum, eğer tedbir alınmaz ise.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Müsaade ederseniz efendim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Buyurun, Sayın Atalay.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Şimdi, istilacı ve yabancı türler sadece ülkemizin değil bütün dünyanın en önemli problemleri arasında. Özellikle Ege kıyılarımızda balon balığının, aslan balığının çoğalması aslında tamamen iklim değişikliğiyle orantılı olarak artmaktadır. Hatta, sular ısındıkça kuzeye doğru çıktıklarını biz de takip ediyoruz. Bu balast sularıyla veya diğer gemilerle birlikte taşınma ihtimali her zaman vardır lakin ülkemiz pek çok uluslararası anlaşmaya da taraftır ama balon balığı ve aslan balığının tamamen geliş yolunun Süveyş Kanalı'ndan olduğu biliniyor. Yani, başka türler belki taşınma ihtimalini bulundurmamakla birlikte, ülkemizdeki balon balığı riskinin artması tamamen iklim değişikliği ve Kızıldeniz'den giren balıklarla alakalıdır. Bunu önlemek için de yine bu sene Bakanlığımız bir destekleme kalemi koydu. Ticareti, hatta karaya çıkarılması yasak olan bu türün –çünkü balon balığını karaya çıkardığınız zaman kedi, köpek bile, affederseniz, yese ölür- azaltılması için hem özel avcılık operasyonlarına izin veriyoruz,

müsaade ediyoruz hem de vatandaşa, yakaladığı zaman kuyruğunu getirene destekleme kampanyası başlatacağız. Ayrıca –bu daha planlama aşamasında ama- bir ilaç firması da bu balon balığının zehrini kullanmak üzere ülkemizle de anlaşma yapmak üzere.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE MORİTANYA İSLAM
CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA BALIKÇILIK VE DENİZ EKONOMİSİ
ALANINDA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 28 Şubat 2018 tarihinde Nuakşot'ta imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moritanya İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Balıkçılık ve Deniz Ekonomisi Alanında İşbirliği Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul Edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul Edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul Edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü redaksiyon yetkisiyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul Edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/1365) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında, İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar, Gaziantep Milletvekili Ali Şahin, İstanbul Milletvekili Zafer Sırakaya, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı'nın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul Edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz şayet varsa 13 Mart 2020 Cuma günü saat 17.00'ye kadar Komisyonumuza iletmelerini istirham ediyorum.

Tarım ve Orman Bakanlığı temsilcilerine katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz.

7.-Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2033) (*****)

***** (2/2033) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Gündemin 7’nci maddesinde Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi var.

(2/2033) esas numaralı Kanun Teklifi 27 Haziran 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur, 18 Temmuz 2019 tarihinde ise Komisyonumuza havale edilmiştir.

26’ncı Yasama Döneminde de Komisyonumuza havale edilen anlaşma, dönemin sona ermesi sebebiyle görüşülemeyerek kadük kalmıştır.

Sayın Kıran, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım “Yeniden Asya Açılımı”mız kapsamında Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği üyesi ülkelerle ilişkilerimize önümüzdeki dönemde daha çok ivme kazandırmak istiyoruz. 2017’de ASEAN nezdinde Sektörel Diyalog Ortağı statüsü elde etmiştik ve bu statüyü de güçlendirmek istiyoruz.

ASEAN üyesi 10 ülkenin tamamında hâlihazırda büyükelçiliğimiz mevcut. Bunlardan biri olan Myanmar’daki büyükelçiliğimizi de 2012 yılında faaliyete geçirmiştik.

Myanmar, Çin ile Hindistan arasında stratejik konuma ve zengin doğal kaynaklarına sahip bir ülke. Bu anlamda, uluslararası rekabetin de konusu oluyor ama maalesef, bizim gündemimizde her zaman Arakanlı Müslüman kardeşlerimize zulme varan uygulamalarıyla gündeme gelen de bir ülke. Maalesef, bu ülkede yaşananları, Arakanlı Müslüman kardeşlerimizin karşı karşıya kaldığı mezalimi her fırsatta kınamaya devam ediyoruz ve tepkimizi bütün platformlarda gündeme getirmeye devam ediyoruz. İslam İşbirliği Teşkilatı ve Birleşmiş Milletler gibi platformlar da bu konuyu yakından takip ediyor, sivil halka yönelik olarak işlenen suçları gündeme taşıyoruz. İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesinde kurulan ve ülkemizin de üyesi olduğu Rohingyayalara Karşı İşlenen İnsan Hakları İhlallerinden Hesap Sorulmasına Dair Ad Hoc Bakanlar Komitesinin Başkanlığını yürüten Gambiya, Uluslararası Adalet Divanı nezdinde Myanmar’a dava açmıştı ve biz de Türkiye olarak bu girişimi destekliyoruz, her açıdan destekliyoruz hem maddi olarak hem de sürecin her aşamasını yakından takip ediyoruz ve 100 bin dolarlık desteğimizi de Sayın Cumhurbaşkanımız açıklamıştı bu davada Gambiya yönetimine. Davanın ilk duruşması 10-12 Aralık 2019 tarihlerinde Lahey’de gerçekleştirildi. Uluslararası Adalet Divanı ocak ayında Myanmar Hükümetinin ülkede kalan Rohingyaların soykırımdan korunmasına yönelik olarak geçici tedbirler almasını talep eden bir karar aldı. Bu olumlu adımın devamının da gelmesini bekliyoruz. 2017 yılında başlayan ve yüzbinlerce Arakanlı Müslümanların yerlerinden edilerek Bangladeş’e sığınmasıyla başlayan insani kriz maalesef hâlen devam ediyor. Bangladeş ve Myanmar’daki kamplarda zor koşullar altında yaşayan Arakanlı Müslümanların acılarının dindirilmesi için insani yardım faaliyetlerimizi de -uluslararası platformlardaki siyasi ve hukuki girişimlerimizin yanı sıra- devam ettiriyoruz, hiçbir şekilde buradaki kardeşlerimizin acısına kayıtsız kalamayız. Uluslararası kamuoyunun dikkatini Arakanlı Müslümanlara çekmek ve meselenin insani boyutunu dünyaya göstermek amacıyla Cumhurbaşkanımızın refikaları Emine Erdoğan Hanımefendi 2012 yılında Myanmar’ı ziyaret etmişti. Keza 2017 yılında yine Bangladeş’in Cox’s Bazar bölgesindeki kampları da ziyaret etti. Sayın Bakanımızın yine 2015 yılında Myanmar’a, 2016 yılında Arakan’ın Sittwe şehrini ziyareti söz konusu olmuştu ve bu ziyaret sırasında oradaki Müslüman kardeşlerimizle iftarda bulmuş ve bu acıya da dünyanın dikkatini çekmişti. İnsani yardım faaliyetlerimiz kapsamında TİKA’mız, Kızılayımız, AFAD ve Türkiye Diyanet Vakfımız aracılığıyla bölgeye yaklaşık 15 milyon dolarlık yardım gerçekleştirdik. Cox’s Bazar’da bir de Ağır İklim Tipi Sahra Hastanesi kurduk. Hastanede 2018’den bu yana Türk doktorlar ve sağlık personelimiz görev yapıyor. Myanmar’a yalnızca insani değil, kalkınma yardımlarında da bulunduk. TİKA ofisimiz Arakan eyaletine ilaveten başkent

Yangon ve 5 ayrı bölgede sağlık, altyapı ve eğitim alanlarında projeleri hayata geçirdi. 2012-2019 yılları arasında yine TİKA'mız aracılığıyla 12 milyon doları aşkın yardımda bulunduk, Kızılay ofisimiz de geçtiğimiz yıl bu bölgede faaliyete geçti.

Tabii, bu bölgede -Myanmar'a coğrafi olarak uzak olsa da- hem Arakanlı Müslüman kardeşlerimiz hem de Thayet'te bulunan şehitliğimiz, bu ülkedeki gelişmelere kayıtsız kalmamamız gerektiğini gösteren bir diğer nişane. Yine, bunun dışında, Myanmar'da 3 milyonun üzerinde Müslüman nüfus var; ağırlıklı olarak ticaretle uğraşan bu nüfusun da ülkemize büyük bir ilgisi var. Doğrudan uçuşların olması hâlinde ülkemize yönelik ciddi bir ticaret ve turizm potansiyeli mevcut. Ayrıca, bu ülkenin daha da ulaşılabilir olmasının -bu ülkedeki gelişmelere kayıtsız kalmamamızı- Türkiye'yi buradaki gelişmelere daha yakın kılacağı da bir gerçek. Ayrıca, yine buradaki Müslüman kardeşlerimizin hac ve umre yolculuklarında Türk Hava Yollarımızı ve diğer şirketlerimizi tercih edeceğini düşünüyoruz.

Bu nedenlerle bugün görüştüğümüz Hava Ulaştırma Anlaşması'nı 22 Haziran 2017 tarihinde Yangon'da imzaladık. Anlaşma 2 ülke arasında gerçekleştirilecek seferler için hava yollarının tayin edilme usullerini, karşılıklı uçuş noktalarını, güvenlik, kod paylaşımı ve seferlerden elde ettikleri gelirlerin nasıl transfer edileceği gibi konuları karşılıklılık temelinde düzenliyor. Anlaşmanın onaylanmasıyla Türk Hava Yolları ile diğer havacılık şirketlerimizin ileride Myanmar'a doğrudan uçuşlara başlaması için yasal temelin hazır olmasını sağlayacağız. Myanmar tarafında onay işlemleri tamamlanan anlaşmanın Yüce Meclisimizce de onaylanması hususunu takdirlerinize arz ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımız Genel Müdürü Sayın Bahri Kesici buyurun.

SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRÜ BAHİRİ KESİCİ – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Efendim, esasında Sayın Bakan Yardımcısı tümüyle açıkladı, şu anda direkt uçuş yok fakat kod anlaşmasıyla birlikte şu anda Türk Hava Yolları oraya bilet satabiliyor ve yolcular ulaşabiliyor.

Ben de kabulünü saygıyla arz ediyorum.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen Komisyon üyemiz olmadığı cihetle teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerini okutuyorum.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE MYANMAR BİRLİĞİ CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA HAVA ULAŞTIRMA ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 22 Haziran 2017 tarihinde Yangon'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'yle Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırma Anlaşması'nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum.

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2033) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, İstanbul Milletvekili Zafer Sarıkaya'nın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimizin 13 Mart Cuma günü saat 17.00'a kadar iletmelerini istirham ediyorum.

8.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2225) (*****)

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Gündemin 8'inci maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi var.

(2/2225) esas numaralı Kanun Teklifi 18 Eylül 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. 7 Ekim 2019 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir. 26'ncı Yasama Döneminde de Komisyonumuza havale edilen anlaşma dönemin sona ermesi sebebiyle görüşülemeyerek kadük kalmıştır.

Sayın Kıran, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; Nijer, Sahra Çölü'nün güneyinde yer alan bir ülke ve adı da Nijer Nehri'nden alıyor. Dost ve kardeş bir ülke olarak bu ülkeyi nitelendiriyoruz ve ilişkilerimiz, 2012 yılında büyükelçiliklerimizin karşılıklı olarak faaliyete geçmesiyle birlikte hızlı bir gelişim sürecine girdi.

Sayın Cumhurbaşkanımız 2013 yılının Ocak ayında Nijer'e, bu ülkeye Cumhurbaşkanlığı düzeyindeki ilk resmî ziyareti gerçekleştirdi. Yine Nijer Cumhurbaşkanı da Mart 2014'te ülkemize bir ziyaret gerçekleştirdi. Bu ziyaretler sonrasında, yine karşılıklı ziyaretlerde artan ivme devam etti. Nijer tarafı, Başbakan, Ulusal Meclis Başkanı ve bakan düzeyinde, ülkemize son iki yılda 9 resmî ziyaret gerçekleştirdi.

Karşılıklı ziyaretlerin ikili ilişkilerimize verdiği siyasi ivme ekonomik ve ticari ilişkilerimizin geliştirilmesine de katkı sağlıyor. Yatırımcılarımızın Nijer'deki yatırımları da süratle artıyor. İkili ticaret hacmimiz, 2019 yılında, bir önceki yıla göre yüzde 33'lük bir artışla 72 milyon dolara ulaştı. Karma Ekonomik Komisyon ikinci dönem toplantısını da bu yılın Haziran ayında Nijer'in başkenti Niamey'de düzenlemeyi öngörüyoruz ve bu toplantıyla birlikte bu rakamın daha da artacağını öngörüyoruz.

***** (2/2225) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Nijer’de kalkınma ve insani yardım alanlarında da son derece aktif bir ülkeyiz. TİKA’mız Niamey Program Koordinasyon Ofisi, 2009 yılından bugüne kadar 70 milyon dolara yakın para harcayarak yaklaşık 100 proje gerçekleştirdi bu ülkede. Cumhurbaşkanlığımızın himayelerinde inşa edilen Türkiye-Nijer Dostluk Hastanesinde geçtiğimiz 9 Ekimde ilk bebek dünyaya geldi. Aile, hastanenin yapımındaki katkılarından ötürü ülkemize, Cumhurbaşkanımıza ve Cumhurbaşkanımızın refikaları Emine Erdoğan Hanımefendi’ye teşekkürlerini sundu ve bebeklerine de “Emine” ismini koydu.

Öte yandan, Yurtdışı Türkler Başkanlığımız şimdiye kadar 234 Nijerli öğrenciye burs verdi.

15 Temmuz hain darbe girişiminden hemen beş ay sonra Nijer, tüm FETÖ iltisaklı okulları Türkiye Maarif Vakfımıza devretti. “Nijer-Türkiye Dostluk Okulları” olarak adlandırılan bu okullarda hâlihazırda 1.200 öğrenci öğrenim görüyor.

İlişkilerimizde yakaladığımız bu ivme, ülkelerimiz arasında seyahat eden öğrenci, iş adamı, teknik personel ve vatandaşlarımızın sayısının da artmasını sağlıyor.

Türk Hava Yollarımız 2012 yılından beri Niamey’e uçuyor ve her geçen yıl doluluk oranı da artıyor. 2018 yılında Türk Hava Yollarının İstanbul-Niamey, Bamako-İstanbul hattını 60.671 yolcu kullanırken 2019 yılı için bu rakam 81.936 oldu. Artan yolcu kapasitesi karşılığında iş birliğimizin hukuki temele kavuşturulması bir ihtiyaç hâline geldi. Ülkemiz ile Nijer arasında, 2012 yılında, İzmir’de imzalanan Hava Ulaştırma Anlaşması, Türk hava yolu şirketlerinin Nijer’e yaptığı uçuşlara yasal altyapı sağlayacak ve hava ulaştırma alanında iş birliğimizin düzenli olarak gelişmesine imkân verecek. Anlaşma, iki ülke arasında gerçekleştirilecek seferler için hava yollarının tayin edilme usulleri, transit geçiş hakları ve duraklama şartları gibi teknik hususları belirliyor. Havacılık tarifelerinin belirlenmesi, rekabet koşulları ve elde edilen gelirlerin transferi gibi konular düzenleniyor; havacılık emniyeti ve güvenliği, kod paylaşımı güvence altına alınıyor. Türk Hava Yolları, hâlihazırda İstanbul-Bamako, Niamey-İstanbul güzergâhında haftalık 5 frekans yolcu uçuşu icra ediyor. Nijer, Türk Hava Yollarının Nijer’de yerel bir hava yolu şirketi kurmasını ve bölge başkentleri arasında hava yolu taşımacılığı başlatmasını da talep ediyor. İlgili makamlarımız bu talebi de inceliyor.

Dolayısıyla, bu anlaşmanın bir an evvel yürürlüğe girerek Nijer’le yakaladığımız bu emeği karşılıklı kazanıma dönüştürecek bir ortamı yakalamayı ümit ediyor ve teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Sayın Kesici, buyurun.

SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRÜ BAHRİ KESİCİ – Sayın Başkanım, bir ilave olarak şunu söylemek isterim: Sadece, şu an, Niamey’deki havalimanı, terminal ve bir de oteli Türk yatırımcılar yaptılar. Bir yıl içinde yaptılar, şu anda hâlen işletmekte. Sadece bu bilgiyi ilave olarak paylaşmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE NİJER CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA HAVA ULAŞTIRMA ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1 – (1) 31 Mayıs 2012 tarihinde İzmir’de imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3 – Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2225) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporu hakkında İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırır'nın, İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar'ın, Gaziantep Milletvekili Ali Şahin'in, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş'in özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz şayet varsa 13 Mart 2020 Cuma günü saat 17.00'ye kadar iletmelerini istirham ediyorum.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımız temsilcilerine teşekkür ediyorum katkılarından dolayı.

9.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1586) (*****)

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Gündemin 9'uncu maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi var.

(2/1586) esas numaralı Kanun Teklifi 25 Ocak 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur, 27 Mart 2019 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir. 26'ncı Yasama Döneminde de Komisyonumuzca oy birliğiyle kabul edilen anlaşma, dönemin sona ermesi sebebiyle Genel Kurulda görüşülemeyerek kadük kalmıştır.

Sayın Kıran, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Somali Devleti ve halkıyla dayanışmamızı her fırsatta ortaya koyuyor ve vurguluyoruz, bunu somut projelerle de hayata geçiriyoruz. Bu ülkeyle çok boyutlu ilişkilerimizin ağırlıklı bölümünü tecrübe paylaşımı, kapasite artırımı ve kalkınma yardımı faaliyetleri oluşturuyor. Otuz yıldır iç savaş ve çatışma ortamı içerisinde bulunan Somali'nin her alanda yetişmiş elemana ve uzmana duyduğu ihtiyaca karşılık vermeye çalışıyoruz.

Somali'de elektrik ve petrol başta olmak üzere enerji ve madencilik alanında yüksek iş birliği potansiyeli bulunuyor. Hâlen Somali'de elektrik arzı, talebi karşılayamıyor, elektrik üretimi hidrokarbon yakıtlarının dönüşümüyle sağlanmakta olduğundan pahalı ve taşıma hatlarının yetersizliği nedeniyle cididi bir enerji kaybı yaşanıyor. Bu anlaşmayla Somali'yle elektrik alanında geliştirilecek iş birliğinin

(2/1586) esas numaralı Kanun Teklifi tutağa eklidir.

hukuki zeminini oluşturuyoruz. Anlaşmayla elektrik üretimiyle ilgili teknik, hukuki, ticari ve idari iş birliği, personel eğitimi, tecrübe ve bilgi paylaşımına dair ortak etkinlikler düzenlenecek. Somali'nin elektrik gibi kritik bir alanda yetersiz kapasitesini, yetişmiş insan gücü ve altyapı anlamında artırmayı hedefliyoruz. Anlaşma talebi Somali'den gelmişti, yürürlüğe girmesiyle iki ülke elektrik üretim, iletim ve dağıtım projelerinin geliştirilmesi ve uygulanması, şebekelerin işletmesi ve bakımı alanlarında iş birliği başlatacaklar.

Anlaşmanın varlığı önümüzdeki dönemde Somali'de faaliyet göstermek isteyen yatırımcılarımız için de bir teşvik unsuru olacak. Enerji alanındaki gündemimiz göz önüne alındığında elektrik alanında iş birliği, bu ülkelye doğal gaz ve petrol gibi ilişkili sektörlerde de iş birliğine de olumlu etkide bulunacak. Nitekim yakın zamanda Somali makamları ülkemizden Somali'deki petrol sahalarının lisanslanması ve petrol arama faaliyetlerinde aktif rol oynamasını istemişti. Somali tarafındaki iç onay süreci hâlen devam ediyor. Karşılıklı olarak bir an evvel bu anlaşmayı yürürlüğe sokup ülkemizin enerji vizyonunda da farklı bir yeri olan Afrika Kıtası'na yönelimimizin taçlandırılması sağlanacak.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ediyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız Genel Müdürü Sayın Safa Uslu, hoş geldiniz.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIğI DIŞ İLIŐKİLER VE AVRUPA BİRLİğİ
GENEL MÜDÜRÜ SAFA USLU – Hoş bulduk Sayın Başkanım.

Kıymetli üyeler, ben de Bakanlığım adına hepinizi saygılarımla selamlamak istiyorum. Sayın Bakanımızın sözlerine ilaveten, çok da fazla mükerrerliğe girmeden...

Tabii, Afrika'nın da en az gelişmiş ülkelerinden bir tanesi olarak Somali'nin ciddi anlamda elektriğe ihtiyacı var; nüfusu 11 milyon, kurulu elektrik gücü de 80 megavat sadece. Hani, karşılaştırma doğru olmayabilir ama fikir vermesi ačasından söylemek gerekirse; ülkemizin nüfusu 80 milyonu aşmış durumda, kurulu gücümüz de 90 bin megavat civarında. Kıyaslama için söylemiyorum, sadece fikir vermesi ačasından. Mogadiřu'nun nüfusu 2,5 milyon ve elektriğe erişim sadece yüzde 15 civarında. Bu, řu anlama geliyor, řu anlamda önemli: Üretile bile hem şehrin tamamında ve ülkenin tamamında elektriğin iletiminde problemler var hem de elektriğe saat bakımından kısıtlı bir erişim söz konusu, günün sadece birkaç saatinde elektrik verilebiliyor ve en pahalı elektriği kullanıyorlar.

Dolayısıyla, bu anlaşmanın gereği olarak Bakanlık olarak bizim niyetimiz Somali'de öncelikle üretim, iletim ve dağıtım alanında hepsini kapsayacak şekilde bir master plan yapmak. Bunu yapmak üzere de bir teknik heyetimizi gönderdik, çalışmalarını yaptılar. Ülkenin istikrarı, siyasi istikrarı son dönemde görece olarak daha iyi. Dolayısıyla biz Bakanlık olarak özel sektörümüzü de içeri katacak şekilde, iş modellerimizle, Somali'de, onların ihtiyaçlarını yine onların kaynaklarıyla gerçekleştirecek şekilde bu ihtiyacı neticelendirmeyi ve sonuca erdirmeyi amaçlıyoruz. Gerek yenilenebilir enerji güneş ve rüzgâr gerekse petrol ve doğal gaz kaynaklarının kullanımı bakımından ciddi potansiyelleri var. Bunların kısa sürede gerçekleşmesi için öncelikle master planının yapılması aşamasında sonuç almayı ümit ediyoruz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ediyorum.

Söz olmak isteyen üyemiz olmadığı cihetle, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SOMALİ FEDERAL CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA ELEKTRİK ALANINDA İŞBİRLİĞİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 23 Şubat 2016 tarihinde İstanbul’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü redaksiyon yetkisiyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.: Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum.

Dışişleri Komisyonu Başkanlığı

(2/1586) esas numaralı Kanun Teklifi’nin Komisyon raporu hakkında Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Gaziantep Milletvekili Ali Şahin’in özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz, şayet varsa 13 Mart Cuma günü saat 17.00’ye kadar Komisyonumuza iletmelerini istirham ediyorum.

Gündemin 10’uncu maddesine geçiyoruz.

10.- 28 Ocak 1964 Tarihli Ek Protokol ve 16 Kasım 1982 Tarihli Protokol İle Değiştirilen 29 Temmuz 1960 Tarihli Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmeyi Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2369) (*****)

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – 28 Ocak 1964 Tarihli Ek Protokol ve 16 Kasım 1982 Tarihli Protokol ile Değiştirilen 29 Temmuz 1960 Tarihli Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmeyi Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/2369) esas numaralı Kanun Teklifi 18 Ekim 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. 19 Kasım 2019 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Sayın Kıran, buyurun.

***** (2/2369) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

DIŞIŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, enerji arz g¼venliĐinin sağlanması amacıyla, enerji kaynaklarının çeŐitlendirilmesi ¼lkemizin enerji politikasının temelini oluşturuyor. ¼lkemizin enerji strateğisi çerçevesinde, ayrıca dıŐa bağımlılığı azaltmayı hedefliyoruz. Bu bağlamda, petrol ve doğal gazın tedarikinde kaynak ve g¼zergah çeŐitlendirilmesi, yerli ve yenilenebilir enerĐinin payının artırılması hedeflerimiz arasında.

Yine, ¼lkemiz, enerji koridorları ¼zerinde transit ¼lke olarak jeostrateğik konumunu da her geçen g¼lendiriyor. Kaynak çeŐitlendirilmesi kapsamında n¼kleer enerji için de çalıŐmalarımız devam ediyor. N¼kleer enerji politikamız Uluslararası Atom EnerĐisi Ajansı standartlarına uygun olarak Őekilleniyor. Bu standartlardan biri de OECD ¼lkelerinin n¼kleer enerji alanında ¼¼nc¼ taraflara karşı hukuki sorumluluk rejimlerini belirleyen 1960 tarihli Paris S¼zleŐmesi. ¼lkemiz bu s¼zleŐmeye 1961 yılında taraf oldu. Ancak 1960’lardan bu yana n¼kleer enerĐinin yaygınlaŐması ve ¼zellikle 1986 Çernobil kazası sonrasında s¼zleŐmenin g¼ncellenmesi ihtiyaı ortaya ıktı. Bu amaçla, 2004 yılında devletler Paris S¼zleŐmesi’ni g¼ncelleyen bir protokol imzaladılar. Protokol¼n temel iŐlevi “n¼kleer kaza” tanımını genişletmek, tazminat sınırlarını artırmak ve tazmin edilebilecek kimselerin kapsamını genişletmek, b¼y¼tmek oldu. Bu protokolle sadece can kaybı, kişisel yaralanmalar ve mal varlığına ilişkin zararların değil, çevreye verilebilecek zararların, ekonomik kayıpların, ¼nleyici tedbirlerin yaratabileceği zararların tazminini de g¼vence altına almıŐ oluyoruz.

Protokol, mali y¼k¼ml¼l¼Đ¼ n¼kleer tesisi işleten Şirkete getiriyor. N¼kleer tesisi işleten Őirketin, s¼zleŐme kapsamındaki sorumluluklarını uluslararası sigorta poliçesi kapsamında g¼vence altına almaları isteniyor. Protokole bir çekince metniyle taraf oluyoruz. Koyduğumuz bu çekinceyi de bir kaza anında firmalarımızdan ya da ¼lkemizden tazminat talebinde bulunan ¼¼nc¼ ¼lkenin ¼stlendiĐi mali sorumluluk oranında m¼tekaabiliyet esası getiriyoruz.

Protokol, 13’¼ AB ¼yesi olmak ¼zere 16 ¼lke tarafından imzalandı, en az 5 imzacı devlet tarafından onay belgelerinin OECD N¼kleer EnerĐi Ajansına tevdi edilmesiyle y¼r¼rl¼Đe girecek. Norveç ve İsviçre haliihazırda protokol¼ onayladılar. AB içerisinde İtalya hariç diğer ¼lkeler i onay s¼relerini de tamamladılar. AB ¼lkelerinin toplu bildirimde bulunmaları ¼ng¼r¼l¼yor.

¼lkemizde n¼kleer enerji santralleri devreye girmeden, bu alandaki t¼m kanuni alt yapıyı uluslararası standartlara uygun olarak tamamlamak istiyoruz ve bu anlamda anaŐmanın y¼r¼rl¼Đe girmesini ¼nemsiyoruz.

TeŐekk¼r ederiz.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – TeŐekk¼r ediyorum.

EnerĐi ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız, N¼kleer EnerĐi ve Uluslararası Proje Uygulama Genel M¼d¼r¼ İbrahim Halil Dere, buyurun.

ENERĐİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI N¼KLEER ENERĐİ VE ULUSLARARASI PROJELER GENEL M¼D¼R¼ İBRAHİM HALİL DERE – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; Sayın Bakanımızın da izah ettiği ¼zere bu teklif, ¼lkemizin uygulamakta olduğu N¼kleer EnerĐi Programı’nın yasal, hukuki boyutunu, uluslararası anaŐmalar kısmını ilgilendiren bir teklif. Bu yolla, uluslararası anaŐmalar babında eksik birkaç noktanın da tamamlanması hedefleniyor. Şöyle ki: N¼kleer faaliyetlerden kaynaklanabilecek, 3’¼nc¼ taraflara verilen zararların tazminiyle ilgili olarak 1960 yılında imzalanan ve miktar olarak g¼rece d¼Ő¼k miktarların y¼kseltilmesi, tazmin edilecek risklerin ve zararların kapsamının geniŐletilmesi ve baŐvuru s¼relerinin uzatılması gibi toplum lehine, vatandaŐlar ya da bireylerin lehine yapılmış bir d¼zenlemedir. Biz de Akkuyu N¼kleer Santral Projemizin ilerlemesiyle

paralel olarak, bu Paris 2004 ek protokolüne taraf olunması ve burada belirlenecek güvence limitlerinin ilgili proje şirketince temin edilmesi yani sigorta poliçesi ve diğer mali teminatların edinilmesiyle ilgili olarak bir eksikliğimizi daha gidermiş olacağız.

Şu an için bunları izah edebilirim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

Sayın Yıldız, buyurun.

AHMET YILDIZ (Denizli) – Sağ olun Sayın Başkanım.

Şimdi, konuşmalardan anladığım kadarıyla hukuki mesuliyet, işleten şirkete ait. Bunu Akkuyu bağlamında bir değerlendirebilir miyiz? Yani bu anlaşma, bizim o zaman Akkuyu'daki hukuki mesuliyeti etkileyen bir anlaşma değil diye anlıyorum çünkü işleten şirket Rus şirketi olacak. Yoksa ortak mesuliyet mi var ve eğer mesuliyet ortak ise Rusya'ya ne kadar güvenilebilir?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Bu, esasen Akkuyu Nükleer Santrali Projesi'ni etkileyecek de bir anlaşma. Bu santralin önümüzdeki yıllarda faaliyete geçmesini bekliyoruz. Bu anlamda da aslında şu anda görüştüğümüz anlaşmanın onaylanmasına ihtiyaç duyuyoruz. Paris Sözleşmesi'ndeki ortaya çıkan güncellemelere bizim mevzuatımızın da uyarlanması, bu anlamda Akkuyu Nükleer Santrali'nin inşasındaki haklarımızın da temini açısından önemli. Bu anlamda Akkuyu Nükleer Santrali'ni etkileyecek bir anlaşma.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Sayın Aydın, buyurun.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Sayın Başkan, ben de bunu, öncelikle sizi tebrik etme fırsatı olarak kullanayım başlangıçta.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Bir de Sayın Bakanımız gerçi izah ettiler, tabii ki içeride yaptığımız bir anlaşmanın uluslararası bir boyuta taşınması amacı güdüyor. Her ne kadar “16 Avrupa Birliği ülkesinin 13'üyle böyle bir anlaşma yaptık.” denmesi, bunun onayı noktasında algılanabilecek gibi ama benim teyit noktasında da sizden ricam şudur: Acaba burada Kyoto ve Paris'le uluslararası bir mesele ve çözüm önerileri hâline dönüştürülen bu... Enerji bağlamında da dışarıyla da yapılan bu ya da beklentileri karşılayan, yapılan anlaşmalarla da herhangi bir çelişki ya da bir tezat teşkil edecek herhangi bir şey yok değil mi? Yani onlarla da çok uyumlu bir... Hani içeriği dışarıya taşıma misyonu içerdiği gibi, dışarıda da uluslararası boyutta hüsünkâbul gören, genel geçer bir kabul gören yaptırımlar, yasalar ya da kanun maddeleriyle bir çelişik durumu da arz etmemektir diye bir teyit almak istiyorum.

Teşekkür ederim.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Doğrudur Sayın Vekilim, Değerli Başkanım. Yani bu anlamda uluslararası çevre standartlarının da gözetilmesi noktasında bu anlaşma kayda geçiyor. Tabii en az beş imzacı devletin bildirim yapması gerekiyor. AB ülkeleri toplu bildirimde bulunma kararı aldılar. 5 imzacı devlet tarafından onay belgeleri iletildikten sonra bu anlaşma yürürlüğe girmiş olacak.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de görevinizi tebrik ediyorum, başarılar diliyorum.

Ben az önce verilen yanıtı belki bilgi eksikim nedeniyle anlamadım yani ben anlamamış olabilirim, gerekirse toplantı sonrasında da izah rica edebilirim. Yani biz bu anlaşmayı geçirdiğimizde, üçüncü şahıslar bir zarar gördüğünde Rus şirketi –yani anlaşmayı biz geçiriyoruz- bunu otomatik olarak kabul

etmiş olacak mı? Rus şirketiyle ya da Rusya devletiyle ayrı bir sözleşme yapmamız gerekiyor mu? Çünkü doğru, yapılmasında fayda var olduğunu anlıyorum okuduğumda, sizin yaptığınız izahattan –bir kere daha teşekkür ediyorum- ama bizim bunu kabul etmemiz Rus şirketinin kabul edeceği anlamına geliyor mu? İkili anlaşmaya ya da onlarla yeni bir ek protokole ihtiyaç var mı? Bilmediğim için soruyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkürler.

Sayın Kıran, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Vekilim, esasen, 2010 yılında bu konuda Ruslarla hükümetler arası bir anlaşma imzalamıştık ve o anlaşmada da bir tarafın kabul ettiği anlaşmanın diğer ülkeyi de bağlayacağı kayda geçirilmişti. O yüzden, bu anlaşma onaylandıktan sonra Rusya’yla ayrı bir anlaşma yapmaya gerek kalmayacak ve Rusya için de bağlayıcı bir anlaşma hâline gelecek.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI NÜKLEER ENERJİ VE ULUSLARARASI PROJELER GENEL MÜDÜRÜ İBRAHİM HALİL DERE – Sayın Başkanım, Sayın Bakanımıza teyiden şunu ifade etmek isterim: 2010 tarihinde Akkuyu Nükleer Santrali Projesi’nin inşasını, işletilmesini ve günü geldiğinde de sökülmesini kapsayan hükümetler arası anlaşmanın bir yerinde -madde numarasını hatırlamıyorum- nükleer sorumluluk rejimi anlamında, Paris Sözleşmesi’nin gelecekteki değişikliklerine -yani bugün konuşulan 2004 değişikliği ve belki ileride daha başka değişiklikler de olacak- uygun olarak bir hukuki mesuliyet rejimi kurulacağını Rusya tarafı 2010 yılında peşinen kabul etmiştir. Dolayısıyla, hükümetler arası anlaşmaya aykırı bir durum yoktur. Kaldı ki bu, nükleer projelerimizin uluslararası standartlara uyum anlamında devamını ve daha hızlı bir şekilde ilerlemesini temin edecek olumlu bir gelişmedir.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Söz almak isteyen başka üyemiz olmadığı cihetiyle teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerini okutuyorum:

**28 OCAK 1964 TARİHLİ EK PROTOKOL VE 16 KASIM 1982 TARİHLİ
PROTOKOL İLE DEĞİŞTİRİLEN 29 TEMMUZ 1960 TARİHLİ NÜKLEER ENERJİ
ALANINDA ÜÇÜNCÜ ŞAHİSLARA KARŞI HUKUKİ MESULİYETE DAİR
SÖZLEŞMEYİ DEĞİŞTİREN PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 12 Şubat 2004 tarihinde Paris’te imzalanan “28 Ocak 1964 Tarihli Ek Protokol ve 16 Kasım 1982 Tarihli Protokol ile Değiştirilen 29 Temmuz 1960 Tarihli Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmeyi Değiştiren Protokol”ün çekince ile birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2369) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, İstanbul Milletvekili Zafer Sırakaya, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş'in özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimizin 13 Mart 2020 Cuma günü saat 17.00'ye kadar iletmelerini istirham ediyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın temsilcilerine teşekkür ediyoruz katkılarından dolayı.

Gündemin 11'inci ve son maddesine geçiyoruz.

11.-Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanunun Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/2691) (*****)

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanunun Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi. (2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi 10 Mart 2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur ve yine aynı tarihte Komisyonumuza havale edilmiştir.

Sayın Kıran, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Afrika Kalkınma Bankasına Türkiye olarak 2013 yılında üye olduk. Banka, Afrika ülkelerinin ekonomik ve sosyal alanda gelişmelerini sağlamak amacıyla başta tarım, ulaştırma ve yoksulluğu azaltma üzere çok çeşitli sektörlerde faaliyet gösteriyor. Merkezi Fildişi Sahili'nin başkenti Abidjan'da. Ülkemiz, bölge dışı donör ülke statüsüne sahip banka içerisinde. Üye olduğumuzda sermayemiz 88 milyon dolardı, sonrasında, bankanın önceden yapmış olduğu sermaye artırımına katılım ve diğer ülkelerin taahhüt etmedikleri dağıtılmamış sermayeleri almamızla toplam sermayemiz yaklaşık 358 milyon dolara yükseldi. Afrika Kalkınma Bankası 2019 yılında 7'nci genel sermaye artırımını sürecini başlattı ve 31 Ekim tarihinde yapılan Governörler Kurulu Toplantısı'yla sermayesini yüzde 125 oranında artırmayı kararlaştırdı. Toplantıda biz de olumlu oy kullandık. Bu kararlar bankanın sermayesi 115 milyar dolarlık bir artışla 90 milyar dolardan 200 milyar dolara yükseldi. Böylece banka faaliyetlerini artıracak şekilde sermayesini güçlendirmiş oldu, bu kapsamda somut çıktı olarak Afrika Kıtası'nda 100 ila 200 milyon arasındaki nüfus, elektrik, tarım, ulaştırma, temiz su ve atık su imkânlarına kavuşacak. Ülkemizin bankadaki oy gücü hâlihazırda binde 38, ilk üye olduğumuz dönemde bu binde 11 seviyesindeydi. 7'nci genel sermaye artırımında oy gücümüzü koruyabilmek için banka sermayesine yaklaşık 440 milyon dolar katılım yapmamız gerekiyor. Bu tutar toplam sermaye taahhüdü olup ödenmiş sermaye taahhüdümüz ise 26 milyon dolar olacak. Yükseltilmesi istenen sermaye taahhüdünün Uygun Bulma Kanunu'ndaki üst limiti aşması dolayısıyla mevcut kanunda değişiklik yapma ihtiyacı doğdu. Sermaye artırımına katılmamız ülkemizin Afrika Kıtası'ndaki en önemli uluslararası finansal kuruluş olan Afrika

(2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Kalkınma Bankasına desteğimizin devamının da bir göstergesi olacak. Afrika kalkınma gündeminde belirleyici rol oynayan Afrika Kalkınma Bankasındaki oy gücümüzün dolayısıyla etkinliğimizin ve görünürlüğümüzün korunması bakımından önemli olan bu değişikliği yüce Meclisimizin takdirlerine arz ediyoruz.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Sayın Çeviköz buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, dün bilgi verdiniz bunu acil bir şekilde gündeme alalım diye önceden bilgi verdiğiniz için çok teşekkür ederiz. Acilliğini pek anlamış değilim neden acil olduğunu. Elbette, Türkiye'nin Afrika Kıtası'yla olan ilişkilerini, Afrika'nın Türkiye'nin önemli bir yatırım vizyonu içinde yer alan bir bölge olduğunu biliyoruz ayrıca Türkiye Afrika Birliğinin stratejik ortağı olarıktan kabul edilmiş bir ülkedir. Dolayısıyla bütün bunlar açısından bakıldığında bu gelişmeleri elbette olumlu karşılıyoruz. Afrika Kalkınma Bankası da Afrika'nın kalkınması için ve Afrika'nın geleceği için önemli bir kuruluş. Türkiye, Afrika Kalkınma Bankasına üye olduğundan beri de zaten bütün faaliyetlerini elbette büyük bir memnuniyetle izliyoruz. Yalnız, biraz evvel Sayın Bakan Yardımcımızın da söylediği gibi aslında bu sermaye artırımında belli limitlerin üzerine çıkan olağanüstü bir artırım söz konusu. Şimdi, Afrika Kalkınma Bankasının sermayesi yüzde 125 oranında artırılması için karar veriliyor fakat bu karara bütün üyeler olumlu oy kullanmıyorlar. Dolayısıyla, bütün üyelerin olumlu oy kullanmamış olması belki de bu artırımda bizim üzerimize düşen yükümlülüğü ve payı biraz daha zorluyor. Elimizdeki mevcut bilgilere baktığımızda ülkemizin sermaye iştiraki taahhüdünün Özel Çekme Hakkı olarak, 67 milyon 790 bin Özel Çekme Hakkı olduğunu görüyoruz. Bunu 577 milyon 950 bine yükseltiyoruz yani sermaye artırımını yüzde 125 ancak Türkiye'nin sermaye iştiraki taahhüdü yüzde 752. Yani, bu herhâlde sermaye artırımını için gerekli olan miktarın sadece bizim gibi olumlu oy kullanan ülkelere dağıtılarak bu şekilde bölünmesi sonucu buna yol açmış.

Bir kere dünyada ciddi bir resesyonun yaklaşmakta olduğunu söylendiği bir sırada, çok ciddi bir ekonomik krize doğru gidildiğinin söylendiği bir sırada Afrika Kalkınma Bankasının sermaye artırımına katılmakla biz açıkçası şu sırada çok olumlu hareket ettiğimiz kanaatinde değiliz. Ayrıca, Afrika Kıtası'nın kalkınması için yaptığımız bütün katkıları da desteklediğimizi zaten başında söyledim ama bunun tek yönü de Afrika Kalkınma Bankasının sermaye artırımına böylesine astronomik bir katkı yapmak olmamalı. Türkiye zaten Afrika Kıtası'yla olan ilişkilerini son on yılda çok ilerletmiş vaziyette, altyapı yatırımlarını fevkalade artırmış vaziyette ama böylesine yüklü miktarları, böylesine geometrik bile diyemeyeceğim sanki astronomik bir artışla böyle bir katkı yapması ve bunun da mevcut sistem değişikliği ve rejim değişikliği nedeniyle yetkiyi kullanma hakkının doğduran doğruya bir tek kişiye verilmesi pek doğru gelmiyor bize. 10 Mart tarihli kura göre baktığımızda, bir Özel Çekme Hakkı 1,39 Amerikan dolarına tekabül ediyor dolayısıyla Türkiye'nin bankaya olan taahhüdü Sayın Cumhurbaşkanını tarafından 4 milyar ABD dolarına kadar artırılabilir demek bu. Elbette böylesine geniş bir yetkinin doğru olduğu kanaatinde değiliz. Onun için biz bu değişikliğe karşıyız ve şerhimiz olacaktır.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Büyükelçi Çeviköz'ün görüşlerine, muhalefet şerhimizin ana unsurlarına ilişkin görüşlerine tamamen katılıyorum. Gerçekten böylesine bir ekonomik kriz içinde -hem dünyada hem ülkemizde- işsizliğin bu kadar üst boyutlara taşındığı ve İşsizlik Fonu'nun işsizlerden başka herkes için

kullandırıldığı, finansman bulunamadığı bir dönemde... Her birimiz Türkiye'nin değişik bölgelerinden yurttaşlarımızı temsil ediyoruz; tabii ki tüm Türkiye'yi temsil ediyoruz ama bir de yaşadığımız, doğduğumuz memleketlerimizi temsil ediyoruz.

Benim kendi şehrimde, Eskişehir'de geçen yıl, 2019 yılında iki afet yaşandı. Birinde, 9 ilçemizde zarar gören çiftçiler için 55 milyon liralık -valiliğin kendi raporuydu Tarım Bakanlığına ve Cumhurbaşkanlığına gönderilen- bir afet yardımı, ödeneği istendi. Maalesef -yıl boyunca iktidar milletvekilleri de bunun takipçisini olduklarını söylediler, biz de takipçisi olduk- yaklaşık 2 bin çiftçimize hani damla gibi bir şeyle gele gele 440 bin lira yardım geldi. Bakın, 55 milyon lira için rapor çıktı devletten; 9 ilçeye, toplam 2 bin küsur çiftçiye 440 bin lira yardım çıktı. Gereçesi tabii ki ödenek olmaması, her ilden taleplerin gitmesi.

Şimdi, ben, o rakama baktığımda -bir taraftan oraya bakıyorum, bir taraftan buraya- bu bankanın kendi doğal üyelerinin "ret" oyu kullandığı, "Ya, artırmayalım." dediği bir sermaye artırımında, Bakanlar Kuruluna aslında 5 katına kadar artırmaya yetki verilmesine rağmen bu artış da yetmiyor, Türkiye'nin katılımına ilişkin normalde üyelerine üzerine düşen yüzde 125 bir pay var, onun da üstünde, Sayın Çeviköz'ün ifade ettiği gibi yüzde 752 oranında bir artış dediğim gibi, sadece donörü olduğumuz, üyesi olmadığımız bir bankaya... Doğrudur, Afrika'yla ilişkiler önemlidir, Afrika'nın kalkınması önemlidir. Burada az önce de ifade edildi, diğer anlaşmalarda, biliyorsunuz, hiçbir şekilde bizler ağızımızı açmadık, hep birlikte onayladık ama böyle bir şeyin, Afrika Kalkınma Bankası için 4 milyar Amerikan dolarına kadar artırılması yönünde bir yolun açılması, dediğim gibi, bankanın kendi üyeleri "ret" verirken bizim bunu yüzde 752 oranında artırma şeklindeki yaklaşımımızın doğru olmadığını... Hele hele böyle bir kriz döneminde, gerçekten, ülkemizde işsizliğin, yoksulluğun işte örneklerini her gün görüyoruz gazetelerde, intiharların olması, insanların iş bulamadıkları için ailelerini geçindiremedikleri için hayatlarına son verme noktasına gelmesi hepimiz için üzüntü vericidir. Onun için bu dönemde böyle bir yolun açılmasının doğru olmadığını ben de ifade etmek isterim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, sorulara cevaben kısaca şu hususlara değinebilirim: Tabii, bu anlaşmanın aciliyet kesbetmesi yaklaşan Guvernörler Toplantısı öncesinde bu taahhüdümüze dair niyet beyanımızı iletme ihtiyacımızdan doğmakta, mart sonuna kadar da bu niyet beyanımızı gerçekleştirmemiz lazım.

Taahhüdümüzün astronomik düzeyde arttığına yönelik olarak, 67 milyondan 577 milyonlara gelmesi söz konusu değil, bir anda bir yükseliş söz konusu değil. Esasen, biz ara dönemlerde de bu taahhütlerimizi artırmıştık ama üst limiti aşmadığı için bu, tabii, Meclisimizin gündemine gelmemiştir. Şu anda üst limiti aşan bir taahhüt olduğu için bu "577 milyon SDR" rakamı zikrediliyor ama ara dönemlerde yaptığımız taahhütlerle aslında çok da astronomik bir artış sağlamamış oluyoruz. Esasen, Türkiye'nin de Afrika Kalkınma Bankasının donör ülkeleri arasındaki yeri ülkemizin bu kıtaya bakışımı çok da yansıtmayan bir noktada. 26 donör ülke arasında 20'nci sıradayız şu anda ve bu anlamda, Afrika'ya olan bakışımızı da açıkçası bu rakamın ve bu durumun hakkıyla yansıtmadığına inanıyoruz.

Bu anlamda, esasen, Afrika Kıtası'nın ülkemiz için ne kadar cazip bir pazar olduğunun da burada özellikle altını çizmek istiyorum. Sadece Türk müteahhütlik firmalarının Afrika'da üstlendiği yatırımların tutarı 65 milyar doları aştı ve bu anlamda, bu kıtada müteahhütlik firmalarımızın en çok ihtiyaç duyduğu şey finansman desteği. Dolayısıyla Afrika Kalkınma Bankasının bu anlamdaki destek kapasitesini güçlendirmeye yönelik her adımı biz ülke olarak destekliyoruz ve bu anlamda, firmalarımız bu zamana kadar da aslında önemli finansman desteği aldılar. Bu finansman desteği, Türkiye'nin banka içerisindeki konumu güçlendikçe daha da artacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Teşekkür ederim.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerini okutuyorum:

AFRİKA KALKINMA BANKASI KURULUŞ ANLAŞMASINA KATILMAMIZIN UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUNUN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 17/1/2013 tarihli ve 6398 sayılı Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun'un 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "67.790.000" ibaresi "577.950.000" şeklinde, "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) 6398 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş'in özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimizin 13 Mart Cuma günü saat 17.00'ye kadar iletmelerini istirham ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Volkan Bozkır'ın, Komisyonun çalışmalarıyla ilgili bazı bilgileri paylaşmak istediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VOLKAN BOZKIR – Kapanmadan önce Komisyonumuzun çalışmalarıyla ilgili bazı bilgileri sizlerle paylaşmak istiyorum. 27'nci Dönemde 21 toplantı gerçekleştirdik. Komisyonumuza havale edilen uluslararası anlaşma sayısı 176'dır, bunların 154'ünü -bugünkü 11 anlaşmayla birlikte- kabul etmiş bulunuyoruz. Elimizde bakiye 22 anlaşma var, bunların 4'ünü Dışişleri Bakanlığımız...

Bazılarını yeniden çalışma ihtiyacı olduğu için şu anda devreye sokamıyoruz. Net bakiye anlaşma 18. Genel Kurulda kabul edilmiş 37 anlaşma var. Dolayısıyla Genel Kurulda da görüşülmesi gereken 117 anlaşma var. Sanıyorum, Dışışleri Komisyonumuzun çok önemli bir sonucu bu; sizlerle paylaşmak istedim.

Hepinize katkılarınızdan, çalışmalara verdiğiniz destekten dolayı teşekkür ediyorum.

Sizler tarafından gündeme getirilecek ilave bir husus yok ise Dışışleri Komisyonunun 27'nci Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı 11'inci toplantısını kapatıyorum.

Hepinize hayırlı bir hafta ve gün temenni ediyorum.

Teşekkür ederim.

Kapanma Saati:14.48

